

<http://ui.ac.ir/en>

Strategic Research on Social Problems in Iran

E-ISSN: 2645-7539

Document Type: Research Paper

Vol. 9, Issue 2, No.29, Summer 2020, pp. 31-54

Received: 23.07.2019 Accepted: 16.07.2020

Mate Selection Criteria for Short-term and Long-term Relationships: The Role of Gender and Previous Relationships with the Opposite Sex

Omid Isanejad *

Assistant Professor, Family Pathology and Training Research Group, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Kurdistan, Sanandaj, Iran.

O.Isanejad@uok.ac.ir

Shahin Hooshmand

MA, Department of Counseling, University of Kurdistan, Sanandaj, Iran

hoshmand_shahin@gmail.com

Introduction

One of the most important decisions of people in their life span is about spouse selection. Therefore, it seems essential to devote serious attention to premarital criteria for choosing a spouse to prevent marriage burnout. Adopting inappropriate criteria for spouse selection can be a cause of marriage burnout and a gradual decline in marital life. Thus, to prevent marriage burnout, premarital criteria for choosing a spouse should be necessarily observed (Li & Kenrick, 2006, 469). Research findings on spouse selection are principally interpreted from an evolutionary perspective. In the late 80s and 90s, evolutionary psychologists (Buss & Barnes, 1986:566; Buss, 1985:50; Buss, 1989:10) extensively studied sexual differences in terms of spouse selection. Such efforts built a wide research foundation that is focused on criteria for choosing spouse and attraction and is regarded as a crucial part of evolutionary psychology (Webster, Jonason & Schember, 2009:360; Webster, 2007:89). According to the evolutionary model of sexual strategies theory, differences peculiar to each sex in light of time and energy that parents dedicate for their children (Trivers, 1972:140) lead to such distinctions in spouse selection. Concerning assortative mating, David Buss (1998:406) argues that we never choose our mate randomly. Our mating is strategy-based and these strategies are designed in a special way that these strategies help us solve fundamental problems to have a successful spouse selection. The people who were not able to mate successfully in the evolutionary past are not our ancestors. All of us are the result of a continuous ancestral line in which our forefathers competed successfully for their preferred mate, attracted mates who were valuable in terms of reproduction, and kept them insofar as it led to reproduction. Our ancestors beat their interested competitors and solved the problems which impeded their successful reproduction.

Material & Methods

The statistical population of this study comprised of all male and female students of Kurdistan University. Cluster sampling was used as the sampling method. Among the colleges, 5 colleges were randomly selected and in each college, 5 classes were randomly chosen. Then, 600 questionnaires were distributed among the students, of which 486 questionnaires were filled out. In this study, 229 participants were male and 257 females. The research tool was the preference criteria of spouse selection inventory (PCSS). This questionnaire was developed by Refahi, Sanaie, Shafi Abadi, and Sharifi (2010: 28). It consisted of 22 criteria for spouse selection that examined two categories of

criteria for spouse selection. In the research carried out by Refahi et al. (2010), the overall coefficient alpha of the questionnaire was 0.88. In the present study, Cronbach's alpha was 0.74 for spouse selection criteria and 0.9 for the opposite sex friend selection criteria.

Discussion of Results & Conclusions

Concerning the obtained results, the overall average of criteria in men is higher than women and it means that women are more particular about spouse selection and act more obsessively. These findings are in agreement with the sexual strategies theory in terms of women's particularity in comparison to men (Buss & Barnes, 1986; Buss & Schmitt, 1993). Based on Findings, the first

*Corresponding author

Copyright©2020, University of Isfahan. This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0>), which permits others to download this work and share it with others as long as they credit it, but they can't change it in any way or use it commercially.

<http://dx.doi.org/10.22108/srsp.2020.118302.1438>

<https://dorl.net/dor/20.1001.1.23221453.1399.9.2.2.7>

criterion for men and the second criterion for men for spouse selection is love and affection (intimacy). It implies that kindness, intimacy, and passion are among the most important criteria for spouse selection, which is line with the findings of Schwarz and Hassebrauck (2012) in Germany, Chen et al. (2015) in the USA and China, and Gholami et al. (2016) in Iran. Intimacy makes up the essence of love and is one of the elements of a love triangle from Sternberg's viewpoint, who defines it as an emotion which is a sign of closeness (Sternberg, 1987). The degree of love at the starting point of marriage has great importance for the couple's adaptability and satisfaction (Dinna, 2005). Consequently, it can be assumed that love is a vital element in marriage (Rajabi, Abbasi, & Shamooni Ahwazi, 2015). However, the investigation of findings demonstrates that the girls without the experience of extramarital relationships do not prioritize love and affection (intimacy) for short-term opposite-sex partner selection. It signifies that girls who have not experienced any forms of emotional intimacy with the opposite sex, do not look out for emotional intimacy and closeness if it comes to choose someone for short-term relationships. This is not the case for boys and love and affection are the first criteria for them, even without the experience of premarital relationships. Although it was expected that love and affection should have taken on major importance, they were not among the first five criteria for the girls without the experience of relationships with the opposite sex. It seems that this finding cannot signify that girls do not care about intimacy and love in relationships, but the finding might imply that as they have not experienced relationships with the opposite sex, thinking about loving someone for a short time is meaningless and irrelevant. Nevertheless, since the social conditions differ for boys, they are freer in commenting on girls, even without having any experiences of relationships, and easily state that their priorities for short-term relationships are love and affection.

Keywords: Marriage, Mate Selection Criteria, Short-term Mating, Relationships with the Opposite Sex.

References:

- Aghasi, M., & FallahMinbashi, F. (2015) The attitudes of Iranian youth towards marriage, marriage partner selection and forming a family. *Pažoheshnâme-ye Zanân*, 1 (6), 1-22 [in Persian].
- Bech-Sørensen, J., & Pollet, T. V. (2016) Sex differences in mate preferences: a replication study, 20 years later. *Evolutionary Psychological Science*, 2 (3), 171-176 [in Persian].
- Buss, D. M. (2012) The evolutionary psychology of crime. *Journal of Theoretical and Philosophical Criminology*, 1 (1), 90-98.
- Buss, D. M. (1998) The psychology of human mate selection: exploring the complexity of the strategic repertoire. *Handbook of Evolutionary Psychology: Ideas, Issues, and Applications*, 405-429.
- Buss, D. M. (1985) Human mate selection: Opposites are sometimes said to attract, but in fact we are likely to marry someone who is similar to us in almost every variable. *American Scientist*, 73 (1), 47-51.
- Buss, D. M. (1989) Sex differences in human mate preferences: evolutionary hypotheses tested in 37 cultures. *Behavioral and Brain Sciences*, 12 (1), 1-14.
- Buss, D. M., Abbott, M., Angleitner, A., Asherian, A., Biaggio, A., Blanco-Villasenor, A., & El Lohamy, N. (1990) International preferences in selecting mates: a study in 37 cultures. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 21 (1), 5-47.
- Buss, D. M., & Barnes, M. (1986) Preferences in human mate selection. *Journal of Personality and Social Psychology*, 50 (3), 559-570.
- Buss, D. M., & Schmitt, D. P. (1993) Sexual strategies theory: an evolutionary perspective on human mating. *Psychological Review*, 100 (2), 204-232.
- Buss, D. M., Shackelford, T. K., Kirkpatrick, L. A., & Larsen, R. J. (2001) A half-century of mate preferences: the cultural evolution of values. *Journal of Marriage and Family*, 63 (2), 491-503.
- Buunk, A. B., Dijkstra, P., Fetchenhauer, D., & Kenrick, D. T. (2002) Age and gender differences in mate selection criteria for various involvement levels. *Personal Relationships*, 9 (3), 271-278.
- Chen, R., Austin, J. P., Miller, J. K., & Piercy, F. P. (2015) Chinese and American individuals' mate selection criteria: updates, modifications, and extensions. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 46 (1), 101-118.
- Dinna, M. (2005) *Marital Satisfaction in Autonomous and Arranged Marriages: South African Indian Sample*. MA Thesis in Counselling Psychology, University of Pretoria.
- Eagly, A. H., & Wood, W. (1999) The origins of sex differences in human behavior: evolved dispositions versus social roles. *American Psychologist*, 54 (6), 408-423.
- Eastwick, P. W., Eagly, A. H., Glick, P., Johannesen-Schmidt, M. C., Fiske, Susan T., Blum, Ashley M. B., & Volpato, Ch. (2006) Is Traditional gender ideology associated with sex-typed mate preferences? a test in nine nations. *Sex Roles*, 54 (9-10), 603-614.
- Eastwick, P. W., & Finkel, E. J. (2008) Sex Differences in mate preferences revisited: do people know what they initially desire in a romantic partner?, *Journal of Personality and Social Psychology*, 94 (2), 245-264.

- Farrelly, D., Clemson, P., & Guthrie, M. (2016) Are Women's mate preferences for altruism also influenced by physical attractiveness?, *Evolutionary Psychology*, 14 (1), 1-6.
- Finkel, E., Eastwick, P. W., & Matthews, J. (2007) Speed-dating as an invaluable tool for studying romantic attraction: a methodological primer. *Personal Relationships*, 14 (1), 149-166
- Fisman, R., Iyengar, S., Kamenica, E., & Simonson, I. (2006) Gender differences in mate selection: evidence from a speed dating experiment. *Quarterly Journal of Economics*, 121 (2), 673-697.
- Fletcher, G. J. O., Simpson, J. A., Thomas, G., & Giles, L. (1999) Ideals in intimate relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 76 (1), 72-89.
- Gholamalilee, B., Jamoorpour, S., Sori, A., Soheilzad, M., Khazaei, S., Noryian, F., & Bagher, M. (2016) Criteria of marriage in married couples referred to tuyserkan marriage counseling center in 2015. *Pajouhan Scientific Journal*, 14 (4), 38-47 [in Persian].
- Hoseini, M., Mohammadi, M., Yaghmaie, F., & Alavi Majd, H. (2008) Criteria of marrying couples for mate selection in tehran. *Pajoohande*, 12 (6), 505-512 [in Persian].
- Jonason, P. K., Marsh, K., Dib, O., Plush, D., Doszpot, M., Fung, E., Crimmins, K., Drapski, M., & Di Pietro, K. (2019) Is Smart sexy? examining the role of relative intelligence in mate preferences. *Personality and Individual Differences*, 139, 53-59.
- Kasser, T., & Sharma, Y. S. (1999) Reproductive freedom, educational equality, and females' preference for resource-acquisition characteristics in mates. *Psychological Science*, 10 (4), 374-377.
- Khajenoori, B., & Dellavar, M. (2012) Factors affecting male-female friendships among youth in shiraz city, with an emphasis on globalization process. *Journal of Applied Sociology*, 23 (2), 41-64 [in Persian].
- Khalaj Abadi Farahani, F., & Shojaei, J. (2013) The attitude of college students in tehran towards the effect of premarital heterosexual relationships on marital satisfaction. *Women's Strategic Studies*, 16 (61), 149-188 [in Persian].
- Kenrick, D. T., Groth, G. E., Trost, M. R., & Sadalla, E. K. (1993) Integrating evolutionary and social exchange perspectives on relationships: Effects of gender, self-appraisal, and involvement level on mate selection criteria. *Journal of Personality and Social Psychology*, 64 (6), 951-969.
- Li, N. P. (2007) Mate preference necessities in long- and short-term mating: people prioritize in themselves what their mates prioritize in them. *Acta Psychologica Sinica*, 39 (3), 528-535.
- Li, N. P., Balley, J.M., Kenrick, D.T., & Linsenmeier, J. A. (2002) The Necessities and luxuries of mate preferences: testing the tradeoffs. *Journal of Personality and Social Psychology*, 82 (6), 947-955.
- Li, N. P., & Kenrick, D. T. (2006) Sex Similarities and differences in preferences for short-term mates: what, whether, and why. *Journal of Personality and Social Psychology*, 90 (3), 468-489.
- Li, N. P., Valentine, K. A., & Patel, L. (2011) Mate preferences in the us and singapore: a cross-cultural test of the mate preference priority model. *Personality and Individual Differences*, 50 (2), 291-294.
- Lydon, J. E., Meana, M., Sepinwall, D., Richards, N., & Mayman, Sh. (1999) The commitment calibration hypothesis: When do people devalue attractive alternatives?, *Personality and Social Psychology Bulletin*, 25 (2), 152-161.
- Miller, R. S. (1997) Inattentive and contented: relationship commitment and attention to alternatives. *Journal of Personality and Social Psychology*, 73 (4), 758-766.
- Moore, F. R., Cassidy, C., & Perrett, D. I. (2010) The effects of control of resources on magnitudes of sex differences in human mate preferences, *Evolutionary Psychology*, 8 (4), 720-735.
- Myers, J. E., Madathil, J., & Tingle, L. R. (2005) Marriage satisfaction and wellness in india and the united states: a preliminary comparison of arranged marriages and marriages of choice. *Journal of Counseling & Development*, 83 (2), 183-190.
- Rajabi, G., Abbasi, G., & Shamouni Ahvazi, S. (2015) Mate selection styles (free choice, arranged and mixed marriage) and marital satisfaction in nurses. *Journal of Family Pathology, Counseling & Enrichment*, 1 (1), 67-76 [in Persian].
- Refahi, Z., Sanaie Zaker, B., Shafi Abadi, A., & Pasha Shrif, H. (2010) Comparative study of matrimonial criteria in shirazi men and women in two conditions, during marriage and right now. *Journal of Counseling Research*, 9 (33), 7-31 [in Persian].
- Regan, P. C., Levin, L., Sprecher, S., Christopher, F. S., & Gate, R. (2000) Partner preferences: what characteristics do men and women desire in their short-term sexual and long-term romantic partners?, *Journal of Psychology & Human Sexuality*, 12 (3), 1-21.
- Schwarz, S., & Hassebrauck, M. (2012) Sex and age differences in mate-selection preferences. *Human Nature*, 23 (4), 447-466.
- Simpson, J. A., Gangestad, S. W., & Lerma, M. (1990) Perception of physical attractiveness: mechanisms involved in the maintenance of romantic relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 59 (6), 1192-1201.
- Sprecher, S., Sullivan, Q., & Hatfield, E. I. (1994)

- Mate Selection preferences: gender differences examined in a national sample. *Journal of Personality and Social Psychology*, 66 (6), 1074-1080.
- Sternberg, R. J. (1987) Liking versus loving: A comparative evaluation of theories. *Psychological Bulletin*, 102 (3), 331-345.
- Trivers, R. (1972) *Parental Investment and Sexual Selection*. United States of America: Biological Laboratories, Harvard University.
- Webster, G. D., Jonason, P. K., & Schember, T. O. (2009) Hot topics and popular papers in evolutionary psychology: analyses of title words and citation counts in evolution and human behavior, 1979–2008. *Evolutionary Psychology*, 7 (3), 348-362.
- Webster, G. D. (2007) Evolutionary Theory's increasing role in personality and social psychology. *Evolutionary Psychology*, 5 (1), 84-91.
- World Health Organization. (2004) *Promoting Mental Health: Concepts, Emerging Evidence, Practice: Summary Report*. Geneva: World Health Organization.
- Zentner, M., & Mitura, K. (2012) Stepping out of the caveman's shadow: nations' gender gap predicts degree of sex differentiation in mate preferences. *Psychological Science*, 23 (10), 1176-1185.

پژوهش‌های راهبردی مسائل اجتماعی ایران
سال نهم، شماره پیاپی (۲۹)، شماره دوم، تابستان ۱۳۹۹، صص ۳۱-۵۴
نوع مقاله: پژوهشی
تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۵/۱ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۴/۲۶

ملاک‌های انتخاب زوج برای روابط کوتاه‌مدت و بلندمدت: نقش جنسیت و رابطه‌های قبلی با جنس مخالف

امید عیسی‌نژاد^{ID}،* استادیار، گروه پژوهشی آسیب‌شناسی خانواده و تربیت، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی،

دانشگاه کردستان، سنندج، ایران

O.Isanejad@uok.ac.ir

شهین هوشمند، کارشناس ارشد گروه مشاوره، دانشگاه کردستان، سنندج، ایران

hoshmand_shahin@gmail.com

چکیده

یکی از مهم‌ترین تصمیم‌های افراد در طول زندگی، تصمیم‌گیری درباره انتخاب همسر است؛ بنابراین برای پیشگیری از فرسودگی زناشویی، توجه جدی به ملاک‌های انتخاب همسر قبل از ازدواج، ضروری به نظر می‌رسد. هدف این پژوهش، بررسی ملاک‌های انتخاب همسر و ملاک‌های انتخاب دوست جنس مخالف و مقایسه ملاک‌های انتخاب شریک در افراد دارای تجربه دوستی و بدون تجربه دوستی با جنس مخالف بود. نمونه پژوهش شامل ۴۸۶ نفر بود که به شیوه نمونه‌گیری خوشه‌ای از میان دانشجویان انتخاب شدند و پرسش‌نامه اولویت‌بخشی ملاک‌های همسرگزینی را تکمیل کردند. یافته‌ها نشان داد در هر دو جنس، ۵ ملاک عشق و علاقه، عفت و پاکدامنی، مسئولیت‌پذیری، سلامت روانی و توانایی تصمیم‌گیری، بیشترین اهمیت و ۵ ملاک درآمد، سن، تناسب موقعیت اجتماعی، تحصیلات و قومیت یکسان، کمترین اهمیت را داشتند. همچنین میانگین ملاک‌ها برای انتخاب شریک از منظر افراد دارای تجربه دوستی با جنس مخالف در هر دو جنس، بیشتر از افراد بدون تجربه دوستی است که نشان می‌دهد افراد دارای تجربه دوستی، دقیق‌تر و سخت‌گیرانه‌تر از افراد بدون تجربه دوستی در انتخاب شریک عمل می‌کنند.

واژه‌های کلیدی: ازدواج، ملاک‌های انتخاب زوج، روابط کوتاه مدت دوستی، دوستی با جنس مخالف.

* نویسنده مسئول: ۰۹۱۴۹۱۹۳۶۸۶

Copyright©2020, University of Isfahan. This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0>), which permits others to download this work and share it with others as long as they credit it, but they can't change it in any way or use it commercially.

<http://dx.doi.org/10.22108/srsp.2020.118302.1438>

<https://dorl.net/dor/20.1001.1.23221453.1399.9.2.2.7>

مقدمه

ازدواج، نهادی مهم در تمام جامعه جهانی است (Myers et al., 2005: 183) و انتخاب شریک برای زندگی مشترک، یکی از تصمیم‌های جدی است که افراد با آن روبرو هستند (Fisman et al., 2006: 673).

انتخاب نامناسب ملاک‌های همسرگزینی، یکی از منابع فرسودگی و زوال تدریجی زندگی زناشویی است؛ بنابراین برای پیشگیری از فرسودگی زناشویی، توجه جدی به ملاک‌های انتخاب همسر قبل از ازدواج، ضروری به نظر می‌رسد (Li and Kenrick, 2006: 469).

یافته‌های پژوهش‌های مربوط به انتخاب همسر در بیشتر مواقع از دیدگاه تکاملی تفسیر می‌شود. در اواخر دهه ۸۰ و ۹۰، روانشناسان تکاملی (Buss and Barnes, 1986: 566; Buss, 1989: 10; Buss, 1985: 50) تفاوت‌های جنسیتی در معیارهای انتخاب همسر را به‌طور گسترده مطالعه کردند. همین موضوع، بنیان زمینه پژوهشی وسیعی شد که روی معیارهای انتخاب همسر و جذابیت متمرکز است و تا به امروز، بخش بسیار مهمی از روانشناسی تکاملی شناخته می‌شود (Webster et al., 2009: 360; Webster, 2007: 89). براساس مدل تکاملی نظریه راهبردهای جنسیتی (Buss and Schmitt, 1993: 220)، تفاوت‌های ویژه هر جنس در میزان زمان و انرژی که والدین برای فرزندان خود می‌گذارند (Trivers, 1972: 140) باعث اینگونه تفاوت‌ها در معیارهای انتخاب همسر می‌شود. دیوید باس در زمینه جفت‌گزینی می‌گوید: «ما هرگز جفت خود را به تصادف انتخاب نمی‌کنیم، همسرگزینی ما مبتنی بر استراتژی است و استراتژی‌های ما به‌طور خاصی طراحی شده‌اند که مسائل ویژه‌ای را که برای همسرگزینی موفقیت‌آمیز لازمند، حل کنند. کسانی که در گذشته تکاملی نتوانستند به‌طور موفقیت‌آمیزی جفت‌گیری کنند، اجداد ما نشدند. همه ما حاصل یک خط ممتد اجدادی هستیم که برای جفت‌های باب میلشان، با موفقیت رقابت کردند، جفت‌هایی را جذب

خود کردند که از لحاظ تولید مثل با ارزش بودند و جفت خود را آنقدر حفظ کردند که به تولید مثل منجر شد، رقبای علاقه‌مند را دفع و مشکلاتی را که مانع تولید مثل موفقیت‌آمیز بود، حل کردند» (Buss, 1998: 406).

نظریه راهبردهای جنسیتی^۱ فرض می‌کند که مردان و زنان در مشارکت‌های جنسیتی به بقای فرزندانشان اهمیت می‌دهند؛ برای مثال، مردان برای ویژگی‌هایی مانند دسترسی به منابع^۲ وضعیت اجتماعی و ثروت ارزش قائل هستند؛ زیرا این ویژگی‌ها با توانایی‌های احتمالی آنها در سرمایه‌گذاری برای داشتن فرزند (تولید مثل) ارتباط دارد. زنان نیز به علت داشتن ظرفیت فیزیکی برای تولید فرزند، ارزش حیاتی دارند؛ بنابراین، نشانه‌هایی از شرایط جسمانی خوب، مانند جوانی و زیبایی به‌طور ویژه، ارزش‌گذاری می‌شود. به علاوه، این نظریه نشان می‌دهد زنان تمایل دارند معیارهای انتخاب همسر را با دقت بیشتری نسبت به مردان بررسی کنند؛ زیرا به‌طور کلی، آنها زمان و منابع فیزیکی بیشتری را نسبت به مردان برای فرزندان به کار می‌گیرند (Buss and Schmitt, 1993: 205).

روانشناسان تکاملی همچنین معتقدند سازگاری‌های^۳ روانی مختلفی، رفتار افراد را در روابط عاشقانه کوتاه‌مدت یا بلندمدت هدایت می‌کند؛ بنابراین، مردان و زنان به احتمال زیاد، ویژگی‌های مختلفی را برای انتخاب شریک رمانتیک ارزش‌گذاری می‌کنند و این به وضعیت کنونی رابطه آنها (کوتاه‌مدت یا بلندمدت) بستگی دارد (Buss and Schmitt, 1993: 210; Eastwick and Finkel, 2008: 260; Jonason et al., 2019: 55)؛ بنابراین، مطالعات بسیاری، معیارهای متفاوتی را برای انتخاب شریک در یک رابطه بلندمدت در مقایسه با رابطه کوتاه‌مدت گزارش کرده‌اند (Buss and Schmitt, 1993: 210; Li et al., 2002: 950; Li and Kenrick, 2006: 485).

شوارتز و هاسبروک (Schwarz and Hassebrauck, 2012: 450) در پژوهشی، تفاوت‌های جنسیتی و سنی را در

¹ Sexual Strategies Theory

² Access to resources

³ Adaptations

داشت. همچنین لی و همکاران (Li et al., 2011: 293)، همین ۵ ملاک را برای انتخاب دوست و همسر برای مقایسه دو کشور ایالات متحده و سنگاپور برای یافتن تفاوت‌های جنسیتی بین زنان و مردان مقایسه کردند. نتایج نشان داد معیار جذابیت فیزیکی برای مردان در روابط کوتاه‌مدت و بلندمدت در اولویت اول قرار دارد؛ در حالی که این معیار برای زنان در روابط کوتاه‌مدت در رتبه اول بود؛ اما در روابط بلندمدت، مهربان‌بودن همسر، بسیار مهم‌تر از جذابیت فیزیکی است. در واقع، با بررسی میانگین ملاک‌ها این نتیجه به دست می‌آید که همه ملاک‌ها بجز جذابیت فیزیکی در روابط کوتاه‌مدت نسبت به روابط بلندمدت، کم‌اهمیت‌تر است (Li et al., 2011: 293). برخی پژوهش‌ها نشان داده است هم مردان و هم زنان افراد جذاب را برای روابط دوستی کوتاه‌مدت، بیشتر ترجیح می‌دهند و در این مورد اتفاق نظر دارند (Kenrick et al., 1993: 565; Li and Kenrick, 2006: 484; Buunk et al., 2002: 275; Regan et al., 2000: 20).

به‌طور کلی، روانشناسان تکاملی معتقدند مردان هنگامی که به دنبال شریک بلندمدت هستند، برای جذابیت فیزیکی ارزش زیادی قائل می‌شوند و به باروری، اهمیت بیشتری می‌دهند (Buss, 1989: 3; Miller, 2000: 759). به همین ترتیب، زنان در روابط بلندمدت در مقایسه با روابط کوتاه‌مدت، برای جذب شریک، با درآمد زیاد، بسیار بلندپروازترند (Li and Kenrick, 2006: 485) و نتایج پژوهشی نشان داده است درآمد و شغل مناسب طرف مقابل، مهم‌ترین ملاک برای ازدواج در زنان است (آقاسی و فلاح‌مین‌باشی، ۱۳۹۴: ۱۷). همچنین پژوهش غلامعلی و همکاران (۱۳۹۴: ۴۳) نشان داد شاغل‌بودن همسر برای زنان، بسیار مهم‌تر از مردان است؛ به همین علت در رابطه‌های بلندمدت، زنان در مقایسه با مردان برای ثبات وضعیت اجتماعی و امنیت اقتصادی، اهمیت بیشتری قائل هستند تا صفات مربوط به باروری و ظاهر فیزیکی (Buss and Farley, 2006: 675; Schmitt, 1993: 206; Fisman et al., 2006: 675). همکاران (Farrelly et al., 2016: 4) در پژوهشی، تأثیر میزان

رابطه‌های بلندمدت به‌طور کامل بررسی کردند. آنها با استفاده از نمونه‌ای وسیع (n=۲۱۲۴۵) با محدوده سنی گسترده (۱۸ تا ۶۵ ساله)، اهمیت ۲۸ ملاک انتخاب همسر را برآورد کردند (Schwarz and Hassebrauck, 2012: 459). نتایج این پژوهش نشان داد زنان نسبت به مردان به میزان بیشتری برای امور مربوط به فرزندان (نظیر حاملگی) زمان و انرژی صرف می‌کنند؛ بنابراین، آنها روابط طولانی‌مدت و متعهدانه را بیشتر ترجیح می‌دهند و به دنبال همسرانی هستند که قادر و مایل باشند برای آنها و فرزندان آینده‌شان سرمایه‌گذاری کنند. از آنجا که میزان سرمایه‌گذاری پدران مردان تا حد زیادی کمتر است، ممکن است مردان مایل باشند فرزندان بیشتری داشته باشند و به شکلی بالقوه، آمادگی شان را با انتخاب زنان جذاب و جوان نشان دهند (Schwarz and Hassebrauck, 2012: 461)؛ هرچند مطالعات مرتبط دریافته‌اند جذابیت فیزیکی جنس مخالف برای افرادی که در روابط عاطفی و متعهدانه هستند، ارزش کمتری دارد و این سازوکار را راهی برای حفظ رابطه عاطفی تعبیر می‌کنند (Lydon et al., 1999: 159; Simpson et al., 1990: 1197).

لی و همکاران (Li et al., 2002: 952) در پژوهشی، ۵ ملاک جذابیت فیزیکی^۱، خلاقیت^۲، مهربانی^۳، سرزندگی^۴ و موقعیت اجتماعی^۵ را در دو موقعیت کوتاه‌مدت و بلندمدت در زنان و مردان (هم برای خود، هم برای همسر) مقایسه کردند. نتایج نشان داد هم زنان و هم مردان در روابط کوتاه‌مدت نسبت به روابط بلندمدت، متفاوت عمل می‌کنند. جذابیت فیزیکی در هر دو نوع رابطه و در هر دو جنس در اولویت قرار دارد؛ اما میانگین آن در روابط کوتاه‌مدت بیشتر از بلندمدت و در مردان بیشتر از زنان است. ملاک خلاقیت، کم‌اهمیت‌ترین ملاک در هر دو جنس بود؛ اما باز هم برای مردان، بیشتر از زنان و در روابط کوتاه‌مدت، بسیار کمتر از روابط بلندمدت اهمیت

¹ Physical attractiveness

² Creativity

³ Kindness

⁴ Liveliness

⁵ Social level

قالب پرسش‌نامه‌ای ۱۲ پرسشی طراحی کردند و تفاوت‌های جنسیتی زیادی را برای همه شاخص‌ها بجز نداشتن ازدواج قبلی و دین متفاوت پیدا کردند. در واقع، آنها به این نتیجه رسیدند که مردان و زنان در همه معیارها، نظرهای متفاوتی دارند و تنها درباره دین متفاوت و نداشتن ازدواج قبلی، هم‌نظر بودند. بیچ- سورنسن و پیلوت (Bech-Sørensen and Sprecher et al., 2016: 175)، مطالعه اسپرچر و همکارانش (Sprecher et al., 1994: 1072) را، که ۲۲ سال از انجام‌دادن آن گذشته بود، برای انتخاب شریک بلندمدت بر نمونه‌ای بزرگ‌تر تکرار کردند. نتایج آنها تا حد زیادی، تکرار یافته‌های اسپرچر و همکارانش بود؛ با این تفاوت که دو مؤلفه قومیت متفاوت و تحصیلات نیز به دین متفاوت و نداشتن ازدواج قبلی اضافه شد و تفاوت معنی‌داری در این ۴ معیار برای تفکیک جنسیتی مشاهده نشد (Bech-Sørensen and Pollet, 2016: 175). همچنین ب‌اس و همکارانش (Buss et al., 2001: 499) در پژوهشی دریافتند معیارهای مردان و زنان از سال ۱۹۳۹ تا ۱۹۹۶ به تدریج شبیه به یکدیگر شده است و در معیارهایی مانند جذابیت فیزیکی، آتیه مالی موفق و کشش دوطرفه، متقارب و همگرا شده‌اند.

جانسون و همکارانش نیز (Jonason et al., 2019: 58) در پژوهشی، ترجیح ۳ سطح از هوش (کمتر/ بیشتر/ مساوی) و ۳ سطح از جذابیت (کم/ کافی/ زیاد) را برای رابطه‌های کوتاه مدت و بلندمدت در هر دو جنس بررسی کردند. یافته‌های آنان نشان داد هر دو جنس با کمی اختلاف گزارش کردند در رابطه‌های کوتاه‌مدت، هوش کمتر از خودشان و در رابطه‌های بلندمدت هوش مساوی یا بیشتر از خود را بیشتر ترجیح می‌دهند. همچنین افراد، میزان جذابیت زیاد را برای رابطه‌های کوتاه‌مدت، بیشتر از بلندمدت ترجیح می‌دهند.

هم‌زمان با تحولات ساختاری و اجتماعی در جامعه ایران، به‌ویژه حضور زنان در عرصه‌های اجتماعی، نهاد خانواده، تحولات مهمی را از سر گذرانده و در حال گذران است.

نوع‌دوستی و تواضع مردان را نسبت به جذابیت آنها برای انتخاب همسر در زنان بررسی کرده‌اند. نتایج نشان داد زنان، مردان متواضع را بیشتر از مردان «فقط جذاب» برای رابطه‌های طولانی مدت نسبت به رابطه‌های کوتاه‌مدت ترجیح می‌دهند.

دیدگاه اجتماعی-ساختاری^۱، تفاوت‌های جنسیتی در معیارهای انتخاب همسر را نتیجه تعامل نابرابری‌های طبقاتی و جنسیتی، توان رابطه جنسی و ایدئولوژی پدرسالارانه می‌دانند (Eagly and Wood, 1999: 412). همچنین ایگلی و وود، دلایل محکمی برای اختصاصی شدن نقش‌های اجتماعی مختلف در بین مردان و زنان دارند و از آنجایی که نقش‌های اجتماعی مردانه با قدرت و اعتبار بیشتری همراه است، زنان تمایل دارند در شغل‌هایی ظاهر شوند که جامعه، آنها را مختص مردها می‌داند و به علت این محدودیت جنسی شغلی، زنان تمایل به بیشترین حضور در شغل‌های مردانه دارند و سعی می‌کنند کارآمدی خود را در آن به اثبات برسانند (Eagly and Wood, 1999: 414). با توجه به تفسیر دیدگاه اجتماعی-ساختاری، این نتیجه به دست می‌آید که در دهه‌های اخیر با افزایش برابری‌های اجتماعی و اقتصادی، هر دو جنس در ترجیح ملاک‌های همسرگزینی، به‌طور نسبی به همدیگر نزدیک‌تر شده‌اند؛ اگرچه به نظر می‌رسد این همگرایی، بیشتر به این سبب باشد که معیارهای مردان به معیارهای زنان نزدیک‌تر شده است (Buss et al., 2001: 492).

همچنین پژوهش‌های کاسر و شارما (Kasser and Sharma, 1999: 376)، مور و همکاران (Moore et al., 2010: 201) و زنتنر و میتورا (Zentner and Mitura, 2012: 1181) نشان داد تفاوت‌های جنسیتی در انتخاب همسر با کاهش تبعیض جنسیتی، کمتر شده است. اسپرچر و همکاران (Sprecher et al., 1994: 1076)، ۹ معیار (ظاهر، سن، درآمد، نداشتن ازدواج قبلی، دین متفاوت، نداشتن فرزند، قومیت متفاوت و تحصیلات) را در انتخاب همسر برای رابطه بلندمدت در

¹ Social Structural Theory

شرکت‌کننده، ۲۲۹ نفر پسر و ۲۵۷ نفر دختر بودند. ۲۸۲ نفر در مقطع کارشناسی، ۱۹۲ نفر کارشناسی ارشد و ۱۲ نفر در مقطع دکتری مشغول تحصیل بودند. میانگین و انحراف معیار درآمد خانواده، ۱/۸ و ۰/۷۵ میلیون تومان به دست آمد. همچنین به شرکت‌کنندگان در این پژوهش این اطمینان داده شد که اطلاعات و نظرهای آنها مخفیانه خواهد ماند و کسی به اطلاعات آنها دسترسی نخواهد داشت.

ابزار

پرسش‌نامه اولویت‌بخشی ملاک‌های همسرگزینی: این پرسش‌نامه را رفاهی، ثنائی، شفیع‌آبادی و شریفی (۱۳۸۹: ۲۸) ساخته‌اند و شامل ۲۲ ملاک انتخاب همسر است که دو دسته ملاک در همسرگزینی را بررسی می‌کند. از نتایج تحلیل عاملی در پژوهش رفاهی و همکاران (۱۳۸۹: ۲۸) دو عامل ملاک‌های محتوایی و ملاک‌های فرایندی به دست آمده است. آلفای کلی پرسش‌نامه، ۰/۸۸ و پایایی پرسش‌نامه در بعد فرایندی، ۰/۸۵ و در بعد محتوایی، ۰/۷۴ به دست آمد. در پژوهش حاضر نیز آلفای کروناخ عامل ملاک‌های محتوایی، ۰/۸۳ و ملاک‌های فرایندی، ۰/۷۳ به دست آمد.

ازجمله این تحولات، گسترش روابط دوستی قبل از ازدواج است (خواجه‌نوری و دل‌آور، ۱۳۹۱: ۶۱). رابطه دوستی (دختر-پسری) قبل از ازدواج در ایران با توجه به فرهنگ و اعتقادات، گونه‌ای هنجارشکنی است؛ ولی نتایج پژوهش‌ها نشان داد ۴۷/۷ درصد زنان و ۴۸/۷ درصد مردان، روابط عاطفی و ۱۱/۶ درصد از زنان و ۲۰/۳ درصد از مردان، روابط پیش از ازدواج را تجربه کرده‌اند (خلج‌آبادی فراهانی و شجاعی، ۱۳۹۲: ۱۸۰).

با توجه به مطالب گفته‌شده، در این پژوهش، تأثیر روابط دوستی‌ها بر معیارهای انتخاب همسر و همچنین رتبه‌بندی اولویت ملاک‌های انتخاب همسر در مقایسه با ملاک‌های انتخاب دوست جنس مخالف و سپس تفاوت‌های دختران و پسران جوان در ملاک‌های انتخاب همسر و ملاک‌های انتخاب دوست جنس مخالف و اولویت‌بندی ملاک‌های افراد دارای تجربه دوستی با جنس مخالف و بدون تجربه دوستی بررسی شد. درواقع، هدف این پژوهش، پاسخگویی به پرسش‌های ذیل است:

- آیا ملاک‌های دختران و پسران در انتخاب شریک برای روابط کوتاه‌مدت و بلندمدت با هم تفاوت دارد یا خیر؟

- آیا داشتن یا نداشتن تجربه دوستی با جنس مخالف، بر ملاک‌های افراد برای انتخاب همسر و انتخاب دوست (برای رابطه کوتاه‌مدت) اثر می‌گذارد یا خیر؟

روش‌شناسی پژوهش

جامعه آماری این پژوهش، شامل همه دانشجویان دختر و پسر دانشگاه کردستان و روش نمونه‌گیری به صورت نمونه‌گیری خوشه‌ای^۱ بود. دانشگاه کردستان، ۸ دانشکده (انسانی، زبان، علوم پایه، فنی، کشاورزی، منابع طبیعی، هنر و دانشکده فنی و مهندسی بیجار) و ۹۰۴۶ دانشجو دارد. از میان دانشکده‌ها، ۵ دانشکده و از هر دانشکده، ۵ کلاس به صورت تصادفی انتخاب شد. تعداد ۶۰۰ پرسش‌نامه در بین دانشجویان توزیع شد که از این میزان در مجموع، ۴۸۶ عدد از پرسش‌نامه‌ها کامل بود. از این میزان

¹ Cluster sampling

یافته‌ها

جدول ۱- مقایسه ملاک‌ها برای انتخاب همسر در پسران و دختران (N=486)

Table 1- Comparison of females and males in spouse selection criteria(n=486)

Mean± Sd	ملاک انتخاب همسر (دختران) ۲۵۷	رتبه	ملاک انتخاب همسر (پسران) ۲۲۸	Mean± Sd
۰/۴۴±۴/۸۸	سلامت روانی	۱	عشق و علاقه	۰/۷۷±۴/۶۲
۰/۴۵±۴/۸۷	عشق و علاقه	۲	سلامت روانی	۰/۹۲±۴/۵۹
۰/۴۶±۴/۸۶	مسئولیت‌پذیری	۳	عفت و پاکدامنی	۰/۹۲±۴/۵۹
۰/۴۴±۴/۸۲	توانایی تصمیم‌گیری	۴	مسئولیت‌پذیری	۰/۷۹±۴/۵۷
۰/۵۹±۴/۸۰	عفت و پاکدامنی	۵	نداشتن رابطه جنسی قبل از ازدواج	۰/۹۷±۴/۵۳
۰/۵۴±۴/۷۶	سلامت جسمانی	۶	سلامت جسمانی	۰/۸۸±۴/۴۹
۰/۵۵±۴/۷۶	وابستگی نداشتن به خانواده	۷	توانایی بیان احساسات، نظرات و خواسته‌ها	۰/۸۸±۴/۴۲
۰/۵۹±۴/۷۵	ویژگی‌های شخصیتی	۸	توانایی تصمیم‌گیری	۰/۹۳±۴/۳۷
۰/۵۴±۴/۷۴	ارتباط اجتماعی خوب	۹	ویژگی‌های شخصیتی	۰/۹۵±۴/۳۶
۰/۶۷±۴/۶۸	توانایی بیان احساسات، نظرها و خواسته‌ها	۱۰	تناسب فرهنگی خانواده‌ها	۰/۹۱±۴/۲۸
۰/۶۵±۴/۵۹	شغل	۱۱	ارتباط اجتماعی خوب	۰/۹۸±۴/۲۶
۰/۸۳±۴/۵۸	اصالت خانوادگی	۱۲	توافق اخلاقی و مذهبی	۱/۱۳±۴/۲۵
۰/۷۵±۴/۵۵	تناسب فرهنگی خانواده‌ها	۱۳	نداشتن ازدواج قبلی	۱/۲۰±۴/۱۹
۰/۹۸±۴/۵۰	نداشتن رابطه جنسی قبل از ازدواج	۱۴	جذابیت فیزیکی	۰/۹۶±۴/۱۸
۱/۰۱±۴/۴۸	نداشتن ازدواج قبلی	۱۵	اصالت خانوادگی	۱/۱۴±۴/۱۶
۰/۸۲±۴/۴۷	تناسب موقعیت اجتماعی خانواده‌ها	۱۶	سن	۰/۹۵±۴/۱۵
۰/۷۳±۴/۴۵	تحصیلات	۱۷	وابستگی نداشتن به خانواده	۱/۱۳±۴/۱۱
۰/۹۵±۴/۴۲	توافق اخلاقی و مذهبی	۱۸	تناسب موقعیت اجتماعی خانواده‌ها	۱/۰۵±۴/۰۵
۰/۷۵±۴/۴۱	درآمد	۱۹	تحصیلات	۱/۱۱±۳/۷۸
۰/۸۷±۴/۳۲	سن	۲۰	قومیت یکسان	۱/۳۰±۳/۷۰
۰/۸۷±۴/۱۸	جذابیت فیزیکی	۲۱	شغل	۱/۲۰±۳/۴۷
۱/۲۵±۳/۹۵	قومیت یکسان	۲۲	درآمد	۱/۲۶±۳/۱۴

به‌طور کلی، رتبه‌ها بسیار هم نزدیک است؛ مگر در مواردی، مانند شغل، جذابیت فیزیکی، استقلال رأی که از نظر زنان، شغل با اهمیت‌تر است و در رتبه یازدهم و از نظر مردان در رتبه بیست‌ویکم قرار دارد. همچنین جذابیت فیزیکی در مردان، رتبه چهاردهم و در زنان، رتبه بیست‌ویکم را دارد.

جدول شماره ۱، نتایج مقایسه میانگین و انحراف استاندارد و رتبه‌بندی ملاک‌های انتخاب همسر را از بین ۲۲۸ نفر پسر و ۲۵۷ نفر دختر نشان می‌دهد. مهم‌ترین ملاک برای انتخاب همسر از نظر زنان، سلامت روانی (۴/۸۸) است؛ در حالی که در مردان، عشق و علاقه (۴/۸۷) اهمیت بیشتری دارد و سلامت روان همسر (۴/۵۹) در رتبه دوم اهمیت است.

جدول ۲- مقایسه ملاک‌های انتخاب دوست جنس مخالف در پسران و دختران (N=486)
Table 2- Comparison of females and males in mate selection criteria(n=486)

Mean± Sd	دوست (پسران)	رتبه	دوست (دختران)	Mean± Sd
۱/۳۱±۴/۱۴	سلامت روانی	۱	سلامت روانی	۰/۹۷±۴/۵۳
۱/۲۶±۴/۰۷	سلامت جسمانی	۲	سلامت جسمانی	۰/۹۹±۴/۳۹
۱/۱۸±۴/۰۵	جذابیت فیزیکی	۳	عشق و علاقه	۱/۰۳±۴/۳۸
۱/۲۷±۴/۰۱	عشق و علاقه	۴	عفت و پاکدامنی	۱/۱۲±۴/۳۶
۱/۲۰±۴/۰۰	توانایی بیان احساسات، نظرها و خواسته‌ها	۵	مسئولیت‌پذیری	۱/۰۷±۴/۳۴
۱/۲۷±۳/۸۲	توانایی تصمیم‌گیری	۶	توانایی تصمیم‌گیری	۱/۰۶±۴/۳۳
۱/۳۱±۳/۸۲	ارتباط اجتماعی خوب	۷	توانایی بیان احساسات، نظرها و خواسته‌ها	۱/۰۰±۴/۳۳
۱/۴۳±۳/۷۲	عفت و پاکدامنی	۸	ویژگی‌های شخصیتی	۱/۰۹±۴/۲۸
۱/۴۴±۳/۶۲	مسئولیت‌پذیری	۹	ارتباط اجتماعی خوب	۱/۰۸±۴/۲۶
۱/۳۸±۳/۵۹	ویژگی‌های شخصیتی	۱۰	وابستگی نداشتن به خانواده	۱/۲۴±۴/۱۱
۱/۴۲±۳/۴۳	وابستگی نداشتن به خانواده	۱۱	تحصیلات	۱/۰۹±۴/۰۳
۱/۴۲±۳/۳۵	سن	۱۲	اصالت خانوادگی	۱/۲۸±۴/۰۱
۱/۵۹±۳/۳۳	نداشتن رابطه جنسی قبل از ازدواج	۱۳	شغل	۱/۱۱±۳/۹۹
۱/۵۰±۳/۳۲	توافق اخلاقی و مذهبی	۱۴	نداشتن ازدواج قبلی	۱/۳۳±۳/۹۹
۱/۴۳±۳/۲۷	تناسب فرهنگی خانواده‌ها	۱۵	جذابیت فیزیکی	۱/۱۰±۳/۹۸
۱/۵۱±۳/۲۷	اصالت خانوادگی	۱۶	توافق اخلاقی و مذهبی	۱/۲۷±۳/۹۱
۱/۳۱±۳/۲۶	تحصیلات	۱۷	سن	۱/۱۲±۳/۹۰
۱/۳۰±۳/۱۸	نداشتن ازدواج قبلی	۱۸	نداشتن رابطه جنسی قبل از ازدواج	۱/۳۸±۳/۹۰
۱/۴۳±۳/۴۱	تناسب موقعیت اجتماعی خانواده‌ها	۱۹	درآمد	۱/۱۵±۳/۸۳
۱/۳۵±۳/۰۶	درآمد	۲۰	تناسب فرهنگی خانواده‌ها	۱/۲۷±۳/۸۳
۱/۳۲±۲/۹۶	شغل	۲۱	تناسب موقعیت اجتماعی خانواده‌ها	۱/۲۷±۳/۸۰
۱/۵۱±۲/۹۲	قومیت یکسان	۲۲	قومیت یکسان	۱/۴۳±۳/۴۲

سلامت جسمی است. جذابیت فیزیکی در مردان در رتبه سوم و در زنان در رتبه پانزدهم قرار دارد. همچنین نداشتن رابطه جنسی قبلی برای مردان نسبت به زنان، اهمیت بیشتری دارد؛ اما قومیت یکسان در هر دو جنس، بی‌اهمیت‌ترین ملاک است.

جدول شماره ۲، اهمیت ملاک‌های انتخاب دوست جنس مخالف و رتبه‌بندی آنها را در دختران و پسران مقایسه می‌کند. به‌طور کلی، میانگین ملاک‌ها در دختران، بیشتر از پسران است؛ ولی رتبه‌بندی آنها در هر دو جنس بجز در مواردی به یکدیگر نزدیک است. مهم‌ترین ملاک‌ها، سلامت روانی و

جدول ۳- مقایسه رتبه‌بندی ملاک‌های انتخاب همسر در افراد بی‌تجربه و دارای تجربه‌های مختلف دوستی در دختران و پسران (N=۴۸۶)

Table 3- Comparison of ranks of spouse selection criteria in people with and without previous private relations in females and males (n=486)

رتبه (دختران)	بدون تجربه (۱۰۹)	یک تجربه دوستی (۸۴)	دو تجربه دوستی (۲۵)	سه تجربه دوستی و بیشتر (۳۸)
۱	عشق و علاقه ۴/۸۴	سلامت روانی ۴/۹۵	سلامت روانی ۴/۹۲	مسئولیت‌پذیری ۴/۹۵
۲	عفت و پاکدامنی ۴/۸۳	عشق و علاقه ۴/۸۹	مسئولیت‌پذیری ۴/۹۲	سلامت روانی ۴/۸۹
۳	مسئولیت‌پذیری ۴/۸۳	توانایی تصمیم‌گیری ۴/۸۷	عشق و علاقه ۴/۸۸	عشق و علاقه ۴/۸۹
۴	سلامت روانی ۴/۸۳	مسئولیت‌پذیری ۴/۸۶	توانایی تصمیم‌گیری ۴/۸۸	ویژگی‌های شخصیتی ۴/۸۹
۵	توانایی تصمیم‌گیری ۴/۸۰	سلامت جسمانی ۴/۸۶	عفت و پاکدامنی ۴/۸۸	توانایی تصمیم‌گیری ۴/۷۹
۱۸	درآمد ۴/۳۱	تحصیلات ۴/۴۴	درآمد ۴/۳۲	نداشتن ازدواج قبلی ۴/۲۹
۱۹	سن ۴/۳۰	توافق اخلاقی و مذهبی ۴/۳۸	نداشتن ازدواج قبلی ۴/۲۸	توافق اخلاقی و مذهبی ۴/۰۸
۲۰	تناسب موقعیت اجتماعی خانواده‌ها ۴/۳۰	سن ۴/۳۶	سن ۴/۲۰	جذابیت فیزیکی ۳/۹۷
۲۱	جذابیت فیزیکی ۴/۱۷	جذابیت فیزیکی ۴/۲۶	نداشتن رابطه جنسی قبل از ازدواج ۴/۲۰	نداشتن رابطه جنسی قبل از ازدواج ۳/۹۷
۲۲	قومیت یکسان ۳/۹۹	قومیت یکسان ۴/۰۸	قومیت یکسان ۳/۸۸	قومیت یکسان ۳/۶۸
رتبه (پسران)	بی‌تجربه (۹۰)	یک تجربه دوستی (۴۴)	دو تجربه دوستی (۲۵)	سه تجربه دوستی و بیشتر (۶۷)
۱	عشق و علاقه ۴/۶۰	عفت و پاکدامنی ۴/۷۳	عشق و علاقه ۴/۷۲	عفت و پاکدامنی ۴/۶۹
۲	سلامت روانی ۴/۵۱	عشق و علاقه ۴/۷۳	مسئولیت‌پذیری ۴/۶۸	سلامت جسمانی ۴/۶۷
۳	نداشتن رابطه جنسی قبل از ازدواج ۴/۴۹	سلامت روانی ۴/۷۰	نداشتن رابطه جنسی قبل از ازدواج ۴/۶۸	سلامت روانی ۴/۶۳
۴	مسئولیت‌پذیری ۴/۴۸	مسئولیت‌پذیری ۴/۷۰	سلامت جسمانی ۴/۶۴	مسئولیت‌پذیری ۴/۶۰
۵	عفت و پاکدامنی ۴/۴۶	ویژگی‌های شخصیتی ۴/۶۱	سلامت روانی ۴/۶۴	عشق و علاقه ۴/۶۰
۱۸	تناسب موقعیت اجتماعی خانواده‌ها ۳/۸۹	سن ۴/۰۲	اصالت خانوادگی ۴/۱۶	تناسب موقعیت اجتماعی خانواده‌ها ۴/۰۷
۱۹	قومیت یکسان ۳/۷۲	تحصیلات ۴/۰۰	تحصیلات ۳/۷۶	تحصیلات ۳/۸۷
۲۰	تحصیلات ۳/۶۳	قومیت یکسان ۴/۰۰	قومیت یکسان ۳/۶۴	شغل ۳/۶۱
۲۱	شغل ۳/۳۱	شغل ۳/۵۵	شغل ۳/۵۲	قومیت یکسان ۳/۵۱
۲۲	درآمد ۲/۹۶	درآمد ۳/۰۷	درآمد ۳/۳۳	درآمد ۳/۳۳

نفر از نمونه زن هستند که ۱۰۹ نفر از آنها هیچ تجربه‌ای در دوستی با جنس مخالف ندارند و بقیه حداقل یک‌بار، آن را تجربه کرده‌اند. با بررسی میانگین ملاک‌ها مشخص می‌شود به‌طور کلی، میانگین ملاک‌ها برای انتخاب همسر در زنان

جدول شماره ۳، رتبه‌بندی ملاک‌های انتخاب همسر در افراد بی‌تجربه و دارای تجربه‌های مختلف دوستی با دوست جنس مخالف را در دختران و پسران مقایسه می‌کند و ۵ ملاک اول و ۵ ملاک آخر را نشان می‌دهد. در مجموع، ۲۵۷

عشق و علاقه، سلامت روان، مسئولیت‌پذیری و عفت و پاکدامنی و کم‌اهمیت‌ترین ملاک‌ها، قومیت یکسان، تحصیلات، شغل و درآمد بود.

نسبت به مردان بیشتر است؛ اما بجز چند مورد، تفاوت زیادی در رتبه‌بندی ملاک‌ها بین زنان و مردان وجود ندارد. همچنین در هر دو جنس، میانگین ملاک‌ها در افراد دارای تجربه، بیشتر از افراد بی‌تجربه است. مهم‌ترین ملاک‌ها از نظر هر دو جنس،

جدول ۴- مقایسه رتبه‌بندی ملاک‌های انتخاب دوست در افراد بی‌تجربه و دارای تجربه‌های مختلف دوستی در زنان و مردان (N=486)

Table 4- Comparison of ranks of mate selection criteria in people with and without previous private relations in females and males (n=486)

رتبه (دختران)	بی تجربه (۱۰۹)	یک تجربه دوستی (۸۴)	دو تجربه دوستی (۲۵)	سه تجربه دوستی و بیشتر (۳۸)
۱	سلامت روانی ۴/۳۰	سلامت روانی ۴/۷۰	سلامت روانی ۴/۸۴	سلامت روانی ۴/۶۳
۲	عفت و پاکدامنی ۴/۲۸	سلامت جسمانی ۴/۵۶	عفت و پاکدامنی ۴/۸۴	توانایی بیان احساسات، نظرها و خواسته‌ها ۴/۵۰
۳	مسئولیت‌پذیری ۴/۲۸	عشق و علاقه ۴/۴۸	عشق و علاقه ۴/۷۶	سلامت جسمانی ۴/۴۲
۴	سلامت جسمانی ۴/۲۵	توانایی بیان احساسات، نظرها و خواسته‌ها ۴/۴۳	توانایی تصمیم‌گیری ۴/۶۸	عشق و علاقه ۴/۴۲
۵	توانایی تصمیم‌گیری ۴/۲۵	مسئولیت‌پذیری ۴/۴۲	ارتباط اجتماعی خوب ۴/۶۸	توانایی تصمیم‌گیری ۴/۳۹
۱۸	سن ۳/۸۱	سن ۳/۹۵	تناسب فرهنگی خانواده‌ها ۴/۰۸	درآمد ۳/۷۱
۱۹	جذابیت فیزیکی ۳/۷۹	توافق اخلاقی و مذهبی ۳/۸۸	تناسب موقعیت اجتماعی خانواده‌ها ۳/۹۲	توافق اخلاقی و مذهبی ۳/۶۸
۲۰	تناسب موقعیت اجتماعی خانواده‌ها ۳/۷۵	تناسب موقعیت اجتماعی خانواده‌ها ۳/۸۶	نداشتن ازدواج قبلی ۳/۹۲	تناسب فرهنگی خانواده‌ها ۳/۶۳
۲۱	درآمد ۳/۶۳	تناسب فرهنگی خانواده‌ها ۳/۸۵	نداشتن رابطه جنسی قبل از ازدواج ۳/۸۰	نداشتن رابطه جنسی قبل از ازدواج ۳/۲۴
۲۲	قومیت یکسان ۳/۴۶	قومیت یکسان ۳/۴۶	قومیت یکسان ۳/۵۶	قومیت یکسان ۳/۱۳
رتبه (پسران)	بی تجربه (۹۰)	یک تجربه دوستی (۴۴)	۲ تجربه دوستی (۲۵)	۳ تجربه دوستی و بیشتر (۶۷)
۱	عشق و علاقه ۳/۷۷	سلامت روانی ۴/۴۳	سلامت روانی ۴/۵۶	جذابیت فیزیکی ۴/۴۶
۲	توانایی بیان احساسات، نظرها و خواسته‌ها ۳/۷۶	عشق و علاقه ۴/۳۶	عشق و علاقه ۴/۵۲	سلامت روانی ۴/۳۹
۳	سلامت روانی ۳/۷۴	سلامت جسمانی ۴/۲۷	سلامت جسمانی ۴/۳۲	سلامت جسمانی ۴/۳۴
۴	سلامت جسمانی ۳/۷۳	جذابیت فیزیکی ۴/۲۰	توانایی بیان احساسات، نظرها و خواسته‌ها ۴/۳۲	توانایی بیان احساسات، نظرها و خواسته‌ها ۴/۱۲
۵	توانایی تصمیم‌گیری ۳/۷۱	توانایی بیان احساسات، نظرها و خواسته‌ها ۴/۲۰	توانایی تصمیم‌گیری ۴/۲۸	عشق و علاقه ۳/۹۷
۱۸	تناسب موقعیت اجتماعی خانواده‌ها ۳/۰۹	وابستگی نداشتن به خانواده ۳/۲۰	تحصیلات ۳/۵۶	توافق اخلاقی و مذهبی ۳/۲۴
۱۹	نداشتن سابقه ازدواج قبلی ۳/۰۸	تناسب فرهنگی خانواده‌ها ۳/۱۸	اصالت خانوادگی ۳/۵۲	تناسب فرهنگی خانواده‌ها ۳/۱۶
۲۰	قومیت یکسان ۳/۰۷	شغل ۲/۹۱	درآمد ۳/۴۸	شغل ۳/۰۷
۲۱	شغل ۲/۸۱	تناسب موقعیت اجتماعی خانواده‌ها ۲/۹۱	قومیت یکسان ۳/۳۶	نداشتن سابقه ازدواج قبلی ۳/۰۶
۲۲	درآمد ۲/۶۰	قومیت یکسان ۲/۷۳	شغل ۳/۳۲	قومیت یکسان ۳/۶۷

است؛ یعنی این ملاک‌ها در افراد دارای تجربه، مهم‌تر از افراد بدون تجربه است. همچنین میانگین ملاک‌ها و اهمیت آنها در افراد با دو تجربه دوستی، بیشتر از دو گروه دیگر است. برای مقایسه دختران و پسران در ملاک‌های انتخاب همسر و انتخاب دوست غیرهم‌جنس، از تحلیل واریانس چندمتغیره استفاده شد.

جدول شماره ۴، رتبه‌بندی ملاک‌های انتخاب دوست را در افراد بی‌تجربه و دارای تجربه‌های مختلف دوستی با جنس مخالف در زنان و مردان نشان می‌دهد. در این جدول، ۵ ملاک با اهمیت و ۵ ملاک کم‌اهمیت آورده شده است. با توجه به نتایج، میانگین ملاک‌ها برای انتخاب دوست در افراد بدون تجربه، بسیار کمتر از میانگین ملاک‌ها در افراد دارای تجربه

جدول ۵- نتایج آزمون لامبدای ویلکس برای مقایسه ملاک‌های انتخاب همسر و ملاک‌های انتخاب دوست در بین دو جنس

Table 5- The results of Wilk's Lambda test for comparing of mate and spouse selection criteria in females and males

متغیر	ارزش	F	درجه آزادی فرض	درجه آزادی خطا	Sig.	مجدور اتای سهمی	توان آماری
ملاک‌های انتخاب همسر	۰/۷۴۸	۷/۰۳۹	۲۲	۴۶۰	۰/۰۰۱	۰/۲۵۲	۱
ملاک‌های انتخاب دوست جنس مخالف	۰/۵۸۹	۱۴/۶۰۱	۲۲	۴۶۱	۰/۰۰۱	۰/۴۱۱	۱

دختران و پسران، تفاوت معنی‌دار وجود دارد ($p < 0/001$) و برای بررسی تک‌تک ملاک‌ها به آزمون تک‌متغیره نیاز است که در جدول شماره ۶ آورده شده است.

نتایج جدول شماره ۵، تحلیل واریانس چندمتغیره (آزمون لامبدای ویلکس) را برای مقایسه ملاک‌های انتخاب همسر و ملاک‌های انتخاب دوست جنس مخالف در بین دو جنس نشان می‌دهد. نتایج نشان داد در هر دو دسته ملاک‌ها بین

جدول ۶- نتایج آزمون تحلیل واریانس برای مقایسه دختران و پسران در ملاک‌های انتخاب همسر و ملاک‌های انتخاب دوست جنس مخالف

Table 6- The results of analysis of variances test for comparing of mate and spouse selection criteria in females and males

ملاک	منبع واریانس	انتخاب همسر			انتخاب دوست جنس مخالف						
		مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	Sig.	F	Sig.	F			
سن	گروه	۳۵/۲۲۸	۱	۳۵/۲۲۸	۰/۰۰۰	۲۱/۶۹۸	۳/۴۳۳	۱	۳/۴۳۳	۰/۰۴۳	۴/۰۹۸
	خطا	۷۸۰/۹۳۷	۴۸۱	۱/۶۲۴			۰/۸۳۸	۴۸۲	۴۰۳/۷۹۸		
شغل	گروه	۱۲۷/۰۰۶	۱	۱۲۷/۰۰۶	۰/۰۰۰	۸۵/۸۳۶	۱۵۲/۴۱۱	۱	۱۵۲/۴۱۱	۰/۰۰۰	۱۶۸/۲۵۸
	خطا	۷۱۱/۷۰۲	۴۸۱	۱/۴۸۰			۰/۹۰۶	۴۸۲	۴۳۶/۶۰۳		
جذابیت	گروه	۰/۹۷۵	۱	۰/۹۷۵	۰/۳۸۵	۰/۷۵۷	۰/۰۰۱	۱	۰/۰۰۱	۰/۹۸۰	۰/۰۰۱
	خطا	۶۱۹/۷۷۵	۴۸۱	۱/۲۸۹			۰/۸۳۹	۴۸۲	۴۰۴/۶۳۴		
فیزیکی	گروه	۷۰/۵۸۷	۱	۷۰/۵۸۷	۰/۰۰۰	۴۵/۱۶۲	۱۹۶/۲۱۸	۱	۱۹۶/۲۱۸	۰/۰۰۰	۱۸۷/۲۶۴
	خطا	۷۵۱/۷۸۶	۴۸۱	۱/۵۶۳			۱/۰۴۸	۴۸۲	۵۰۵/۰۴۷		
تناسب فرهنگی خانواده‌ها	گروه	۳۶/۹۹۳	۱	۳۶/۹۹۳	۰/۰۰۰	۲۰/۱۹۰	۹/۱۱۵	۱	۹/۱۱۵	۰/۰۰۰	۱۲/۹۵۸
	خطا	۸۸۱/۲۹۳	۴۸۱	۱/۸۳۲			۰/۷۰۳	۴۸۲	۳۳۹/۰۵۶		

انتخاب دوست جنس مخالف					انتخاب همسر					منبع واریانس	ملاک
Sig	F	میانگین مجذورات	درجه آزادی	مجموع مجذورات	Sig.	F	میانگین مجذورات	درجه آزادی	مجموع مجذورات		
۰/۰۰۰	۲۴/۸۶۳	۲۱/۹۰۰	۱	۲۱/۹۰۰	۰/۰۰۰	۲۷/۳۵۶	۵۰/۳۰۲	۱	۵۰/۳۰۲	گروه	
		۰/۸۸۱	۴۸۲	۴۲۴/۵۵۳			۱/۸۳۹	۴۸۱	۸۸۴/۴۴۳	خطا	
۰/۰۰۰	۱۷/۷۱۰	۵۵/۶۳۸	۱	۵۵/۶۸۳	۰/۰۰۰	۴۹/۰۵۵	۷۰/۷۶۷	۱	۷۰/۷۶۷	گروه	تحصیلات
		۰/۸۸۵	۴۸۲	۴۲۶/۸۰۸			۱/۴۴۳	۴۸۱	۶۹۳/۸۹۱	خطا	
۰/۰۰۰	۱۹/۸۹۰	۹/۲۸۵	۱	۹/۲۸۵	۰/۰۰۲	۹/۳۴۰	۱۱/۹۵۶	۱	۱۱/۹۵۶	گروه	سلامت جسمانی
		۰/۵۲۴	۴۸۲	۲۵۲/۷۱۵			۱/۲۸۰	۴۸۱	۶۱۵/۷۲۵	خطا	
۰/۰۰۰	۴۷/۴۴۸	۱۰/۰۳۶	۱	۱۰/۰۳۶	۰/۰۰۰	۱۲/۹۴۴	۱۷/۰۶۱	۱	۱۷/۰۶۱	گروه	سلامت روانی
		۰/۵۰۵	۴۸۲	۲۴۳/۲۱۲			۱/۳۱۸	۴۸۱	۶۳۳/۹۷۴	خطا	
۰/۰۰۰	۴۵/۷۳۱	۲۴/۴۰۲	۱	۲۴/۴۰۲	۰/۰۰۰	۲۲/۲۵۷	۳۰/۴۸۲	۱	۳۰/۴۸۲	گروه	توانایی تصمیم‌گیری
		۰/۵۱۴	۴۸۲	۲۴۷/۸۸۵			۱/۳۷۰	۴۸۱	۶۵۸/۷۴۸	خطا	
۰/۰۰۰	۱۳/۱۴۸	۲۸/۱۵۲	۱	۲۸/۱۵۲	۰/۰۰۰	۱۵/۷۶۹	۲۲/۶۱۲	۱	۲۲/۶۱۲	گروه	ارتباط اجتماعی خوب
		۰/۶۱۶	۴۸۲	۲۹۶/۷۱۶			۱/۴۳۴	۴۸۱	۶۸۹/۷۶۴	خطا	
۰/۰۲۷	۹/۳۴۵	۷/۹۹۳	۱	۷/۹۹۳	۰/۰۰۰	۱۰/۸۵۳	۱۳/۲۲۴	۱	۱۳/۲۲۴	گروه	توانایی بیان احساسات، خواسته‌ها
		۰/۶۰۸	۴۸۲	۲۹۳/۰۲۱			۱/۲۱۹	۴۸۱	۵۸۶/۱۰۵	خطا	
۰/۰۰۲	۸/۳۸۶	۵/۵۵۲	۱	۵/۵۵۲	۰/۰۰۰	۲۸/۹۱۲	۴۷/۳۱۴	۱	۴۷/۳۱۴	گروه	عفت و پاکدامنی
		۰/۵۹۴	۴۸۲	۲۸۶/۳۷۱			۱/۶۳۶	۴۸۱	۷۸۷/۱۵۰	خطا	
۰/۰۰۴	۴/۸۷۲	۱۰/۳۵۲	۱	۱۰/۳۵۲	۰/۰۰۰	۳۷/۲۴۹	۷۸/۳۸۷	۱	۷۸/۳۸۷	گروه	نداشتن ازدواج قبلی
		۱/۲۳۴	۴۸۲	۵۹۵/۰۲۶			۲/۱۰۴	۴۸۱	۱۰۱۲/۲۱۳	خطا	
۰/۰۷۰	۱/۵۳۴	۳/۵۸۷	۱	۳/۵۸۷	۰/۰۰۰	۲۱/۶۶۰	۴۱/۶۹۸	۱	۴۱/۶۰۸	گروه	توافق اخلاقی و مذهبی
		۱/۰۹۱	۴۸۲	۵۲۶/۰۹۹			۱/۹۲۱	۴۸۱	۹۲۳/۹۸۶	خطا	
۰/۰۲۸	۴/۸۷۲	۷/۹۴۶	۱	۷/۹۴۶	۰/۰۰۰	۱۴/۱۱۷	۳۰/۷۵۳	۱	۳۰/۷۵۳	گروه	قومیت یکسان
		۱/۶۳۱	۴۸۲	۷۸۶/۱۵۹			۲/۱۷۸	۴۸۱	۲۰۴۷/۸۴۷	خطا	
۰/۰۰۰	۲۱/۵۳۴	۲۱/۳۲۹	۱	۲۱/۳۲۹	۰/۰۰۰	۳۲/۸۹۶	۶۴/۰۷۷	۱	۶۴/۰۷۷	گروه	اصالت خانوادگی
		۰/۹۹۰	۴۸۲	۴۷۷/۴۲۱			۱/۹۴۸	۴۸۱	۹۳۶/۹۲۱	خطا	
۰/۰۰۰	۲۹/۵۱۵	۱۸/۲۶۱	۱	۱۸/۲۶۱	۰/۰۰۰	۳۷/۲۷۱	۵۷/۲۷۲	۱	۵۷/۲۷۲	گروه	ویژگی‌های شخصیتی
		۰/۶۱۹	۴۸۲	۲۹۸/۲۰۸			۱/۵۳۷	۴۸۱	۷۳۹/۱۲۹	خطا	
۰/۰۰۰	۲۳/۹۲۵	۹/۹۰۹	۱	۹/۹۰۹	۰/۰۰۰	۳۸/۶۶۴	۶۱/۹۷۳	۱	۶۱/۹۷۳	گروه	مسئولیت‌پذیری
		۰/۴۱۴	۴۸۲	۱۹۹/۶۳۴			۱/۶۰۳	۴۸۱	۷۷۰/۹۷۶	خطا	
۰/۰۰۰	۱۸/۵۱۸	۷/۲۹۷	۱	۷/۲۹۷	۰/۰۰۰	۱۱/۵۵۱	۱۵/۲۸۱	۱	۱۵/۲۸۱	گروه	عشق و علاقه
		۰/۳۹۴	۴۸۲	۱۸۹/۹۳۴			۱/۳۲۳	۴۸۱	۳۲۶	خطا	
۰/۶۹۰	۰/۱۵۹	۰/۱۵۲	۱	۰/۱۵۲	۰/۰۰۰	۱۷/۴۴۵	۳۸/۶۸۶	۱	۳۸/۶۸۶	گروه	نداشتن رابطه جنسی قبلی
		۰/۹۵۶	۴۸۲	۴۶۰/۶۸۱			۲/۲۱۸	۴۸۱	۱۰۶۶/۶۳۱	خطا	
۰/۰۰۰	۶۶/۷۱۷	۵۱/۳۲۱	۱	۵۱/۳۲۱	۰/۰۰۰	۳۱/۳۴۸	۵۵/۸۰۸	۱	۵۵/۸۰۸	گروه	استقلال رأی
		۰/۷۶۹	۴۸۲	۳۷۰/۷۶۸			۱/۷۸۰	۴۸۱	۸۵۶/۳۰۸	خطا	

همچنین نتایج تفاوت میانگین‌ها در زمینه ملاک‌های انتخاب دوست جنس مخالف نشان می‌دهد در ملاک‌های نداشتن رابطه جنسی قبل از ازدواج، توافق اخلاقی و مذهبی و جذابیت فیزیکی در بین دو جنس، تفاوت معنی‌داری وجود ندارد ($p > 0.05$)؛ اما در دیگر مؤلفه‌های بررسی شده، بین دختران و پسران، تفاوت معنی‌داری وجود دارد (جدول شماره ۶ و ۷).

جدول شماره ۶، تفاوت ملاک‌ها را برای انتخاب همسر و انتخاب دوست جنس مخالف براساس جنسیت نشان می‌دهد در زمینه ملاک‌های انتخاب همسر بجز ملاک جذابیت فیزیکی در تمام ملاک‌ها، تفاوت معنی‌دار در بین دختران و پسران وجود دارد ($p < 0.05$) و میانگین ملاک‌ها در دختران نسبت به پسران بیشتر است (جدول شماره ۶ و ۷).

جدول ۷- نتایج آزمون چندمتغیره لامبدای ویلکس برای مقایسه افراد با تجربه دوستی و بدون تجربه دوستی در ملاک‌های انتخاب همسر و ملاک‌های انتخاب دوست مخالف

Table 7- The results of Wilk's Lambda test for comparing of mate and spouse selection criteria in people with and without previous private relations

متغیرها	ارزش	F	درجه آزادی فرض	درجه آزادی خطا	Sig.	مجذور اتای سهمی	توان آماری
ملاک‌های انتخاب همسر	۰/۹۲۵	۱/۶۹۳	۲۲	۴۶۱	۰/۰۲۶	۰/۰۷۵	۰/۹۷۴
ملاک‌های انتخاب دوست جنس مخالف	۰/۸۶۲	۳/۳۵۴	۲۲	۴۶۰	۰/۰۰۰	۰/۱۳۸	۱

نتایج، بین افراد دارای تجربه دوستی و افراد بدون تجربه دوستی، تفاوت معنی‌دار وجود دارد ($p < 0.05$) و برای بررسی تک تک ملاک‌ها به آزمون تک‌متغیره نیاز است.

جدول شماره ۷، نتایج تحلیل واریانس چندمتغیره (آزمون لامبدای ویلکس) را برای مقایسه ملاک‌های انتخاب همسر و ملاک‌های انتخاب دوست جنس مخالف در بین افراد با تجربه دوستی و بدون تجربه دوستی قبلی نشان می‌دهد. با توجه به

جدول ۸- نتایج آزمون تحلیل واریانس برای مقایسه افراد با تجربه دوستی و بدون تجربه دوستی در ملاک‌های انتخاب همسر و ملاک‌های انتخاب دوست جنس مخالف

Table 8- The results of analysis of variances test for comparing of mate and spouse selection criteria in people with and without previous private relations

متغیر	انتخاب همسر				انتخاب دوست جنس مخالف					
	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	Sig.	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	Sig.
سن	گروه	۰/۵۱۳	۱	۰/۵۱۳	۰/۴۳۶	۱/۳۵۶	۱	۱/۳۵۶	۰/۸۰۱	۰/۳۷۱
	خطا	۴۰۶/۷۱۸	۴۸۲	۰/۸۴۴	۰/۶۰۸	۸۱۴/۸۰۹	۴۸۱	۱/۶۹۴	۰/۸۰۱	۰/۳۷۱
شغل	گروه	۲/۴۰۸	۱	۲/۴۰۸	۰/۱۶۰	۳/۷۱۴	۱	۳/۷۱۴	۲/۱۴۰	۰/۱۴۴
	خطا	۵۸۶/۶۰۷	۴۸۲	۱/۲۱۷	۱/۹۷۸	۸۳۴/۹۹۴	۴۸۱	۱/۸۳۶	۲/۱۴۰	۰/۱۴۴
جذابیت فیزیکی	گروه	۳/۰۰۴	۱	۳/۰۰۴	۰/۰۵۸	۲۸/۲۶۸	۱	۲۸/۲۶۸	۲۲/۹۴۹	۰/۰۰۰
	خطا	۴۰۱/۶۳۰	۴۸۲	۰/۸۳۳	۳/۶۰۵	۵۹۲/۴۸۲	۴۸۱	۱/۲۳۲	۲۲/۹۴۹	۰/۰۰۰
درآمد	گروه	۴/۴۳۳	۱	۴/۴۳۳	۰/۰۸۱	۳۳/۲۳۸	۱	۳۳/۲۳۸	۲۰/۲۶۰	۰/۰۰۰
	خطا	۶۹۶/۸۳۱	۴۸۲	۱/۴۴۶	۳/۰۶۷	۷۸۹/۱۳۴	۴۸۱	۱/۶۴۱	۲۰/۲۶۰	۰/۰۰۰
تناسب فرهنگی خانواده‌ها	گروه	۰/۶۴۷	۱	۰/۶۴۷	۰/۳۴	۰/۰۱۴	۱	۰/۰۱۴	۰/۰۰۷	۰/۹۳۲
	خطا	۳۴۷/۵۲۵	۴۸۲	۰/۷۲۱	۰/۸۹۷	۹۱۸/۲۷۲	۴۸۱	۱/۹۰۹	۰/۰۰۷	۰/۹۳۲

انتخاب دوست جنس مخالف					انتخاب همسر					متغیر
Sig.	F	میانگین مجذورات	درجه آزادی	مجموع مجذورات	Sig.	F	میانگین مجذورات	درجه آزادی	مجموع مجذورات	
۰/۵۳۴	۰/۳۸۷	۰/۷۵۱	۱	۰/۷۵۱	۰/۰۰۱	۱۰/۲۰۵	۹/۲۵۶	۱	۹/۹۵۶	تناسب موقعیت
		۱/۹۴۲	۴۸۱	۹۳۳/۹۹۵			۰/۹۰۷	۴۸۲	۴۳۷/۱۹۶	خطا
۰/۳۳۵	۰/۹۳۲	۱/۴۷۸	۱	۱/۴۷۸	۰/۳۰۶	۱/۰۵۱	۱/۰۵۰	۱	۱/۰۵۰	گروه
		۱/۵۷۸	۴۸۱	۷۶۳/۱۸۰			۰/۹۹۹	۴۸۲	۴۸۱/۳۹۷	خطا
۰/۰۰۰	۱۵/۰۷۳	۱۹/۰۷۲	۱	۱۹/۰۷۲	۰/۰۳۰	۴/۷۲۳	۲/۵۴۲	۱	۲/۵۴۲	گروه
		۱/۲۶۵	۴۸۱	۶۰۸/۶۰۹			۰/۵۳۸	۴۸۲	۲۵۹/۴۵۸	خطا
۰/۰۰۰	۲۵/۲۰۷	۳۲/۴۱۹	۱	۳۲/۴۱۹	۰/۰۸۳	۳/۰۱۳	۱/۵۷۳	۱	۱/۵۷۳	گروه
		۱/۲۸۶	۴۸۱	۶۱۸/۶۱۷			۰/۵۲۲	۴۸۲	۲۵۱/۶۷۵	خطا
۰/۱۰۷	۲/۶۰۹	۳/۷۱۹	۱	۳/۷۱۹	۰/۶۶۳	۰/۱۹۱	۰/۱۰۸	۱	۰/۱۰۸	گروه
		۱/۴۲۵	۴۸۱	۶۸۵/۵۱۱			۰/۵۶۵	۴۸۲	۲۷۲/۱۸۰	خطا
۰/۰۰۳	۹/۲۰۶	۱۳/۳۷۸	۱	۱۳/۳۷۸	۰/۱۰۷	۲/۶۰۱	۱/۷۴۴	۱	۱/۷۴۴	گروه
		۱/۴۵۳	۴۸۱	۶۹۸/۹۹۹			۰/۶۷۰	۴۸۲	۳۲۳/۱۲۴	خطا
۰/۰۰۰	۱۳/۶۵۱	۱۶/۵۴۰	۱	۱۶/۵۴۰	۰/۴۹۷	۱/۰۴۶	۰/۲۸۸	۱	۰/۲۸۸	گروه
		۱/۲۱۲	۴۸۱	۵۸۲/۷۹۰			۰/۶۲۴	۴۸۲	۳۰۰/۷۲۷	خطا
۰/۱۱۴	۲/۵۰۲	۴/۳۱۷	۱	۴/۳۱۷	۰/۲۴۸	۱/۳۳۷	۰/۸۰۸	۱	۰/۸۰۸	گروه
		۱/۷۲۶	۴۸۱	۸۳۰/۱۴۶			۰/۶۰۴	۴۸۲	۲۹۱/۱۱۶	خطا
۰/۶۸۷	۰/۱۶۲	۰/۳۶۸	۱	۰/۳۶۸	۰/۸۶۹	۰/۰۲۷	۰/۰۳۴	۱	۰۰/۰۳۴	گروه
		۲/۲۶۷	۴۸۱	۱۰۹۰/۲۳۲			۱/۲۵۶	۴۸۲	۶۰۵/۳۴۴	خطا
۰/۹۷۶	۰/۰۰۱	۰/۰۰۲	۱	۰/۰۰۲	۰/۱۷۰	۱/۸۸۹	۲/۰۶۸	۱	۲/۰۶۸	گروه
		۲/۰۰۷	۴۸۱	۹۶۵/۵۹۲			۱/۰۹۵	۴۸۲	۵۲۷/۶۱۸	خطا
۰/۲۳۷	۱/۳۹۹	۳/۱۲۸	۱	۳/۱۲۸	۰/۷۳۸	۰/۱۱۲	۱/۱۸۴	۱	۰/۱۸۴	گروه
		۲/۲۳۶	۴۸۱	۱۰۷۵/۴۷۲			۱/۶۴۷	۴۸۲	۷۹۳/۹۲۲	خطا
۰/۵۷۶	۰/۳۱۴	۰/۶۵۳	۱	۰/۶۵۳	۰/۸۷۶	۰/۰۲۵	۰/۰۲۵	۱	۰/۰۲۵	گروه
		۲/۰۸۰	۴۸۱	۱۰۰۰/۳۴۵			۱/۰۳۵	۴۸۲	۴۹۸/۷۲۵	خطا
۰/۱۳۲	۲/۲۷۵	۳/۷۴۹	۱	۳/۷۴۹	۰/۰۳۵	۴/۴۶۵	۱/۹۰۵	۱	۲/۹۰۵	گروه
		۱/۶۴۸	۴۸۱	۷۹۲/۶۵۲			۰/۶۵۱	۴۸۲	۳۱۳/۵۶۴	خطا
۰/۱۳۹	۲/۱۹۸	۳/۷۸۹	۱	۳/۷۸۹	۰/۰۹۶	۲/۷۷۷	۱/۲۰۰	۱	۱/۲۰۰	گروه
		۱/۷۲۴	۴۸۱	۸۲۹/۶۰			۰/۴۳۲	۴۸۲	۲۰۸/۳۴۳	خطا
۰/۰۰۱	۱۰/۸۶۲	۱۴/۳۹۰	۱	۱۴/۳۹۰	۰/۵۴۱	۰/۳۷۵	۰/۱۵۳	۱	۰/۱۵۳	گروه
		۱/۳۲۵	۴۸۱	۶۳۷/۲۱۷			۰/۴۰۹	۴۸۲	۱۹۷/۰۷۸	خطا
۰/۲۹۹	۱/۰۸۲	۲/۴۸۱	۱	۲/۴۸۱	۰/۰۳۵	۴/۴۶۶	۴/۲۳۰	۱	۴/۲۳۰	گروه
		۲/۲۹۳	۴۸۱	۱۱۰۲/۸۳۶			۰/۹۴۷	۴۸۲	۴۵۶/۶۰۲	خطا
۰/۰۵۶	۳/۶۶۲	۶/۸۹۳	۱	۶/۸۹۳	۰/۵۳۳	۰/۳۸۹	۰/۳۴۱	۱	۰/۳۴۱	گروه
		۱/۸۸۲	۴۸۱	۹۰۵/۲۲۳			۰/۸۷۵	۴۸۲	۴۲۱/۷۴۸	خطا

مخالف، تفاوت معنی‌داری وجود دارد ($p < 0.05$) و در سایر ملاک‌ها، تفاوت معنی‌داری دیده نمی‌شود؛ اما برای انتخاب همسر فقط در مؤلفه‌های تناسب موقعیت اجتماعی خانواده‌ها، نداشتن رابطه جنسی قبل از ازدواج، سلامت جسمانی و ویژگی‌های شخصیتی، تفاوت معنی‌دار وجود دارد و افراد دارای تجربه دوستی، میانگین بالاتری گزارش کرده‌اند و سطح بالاتری را در ۴ ملاک مذکور انتظار دارند ($p < 0.05$).

جدول شماره ۸، تفاوت ملاک‌های انتخاب همسر و ملاک‌های انتخاب دوست جنس مخالف را براساس تجربه دوستی قبل از ازدواج نشان می‌دهد. با توجه به یافته‌ها، بین افراد دارای تجربه دوستی با جنس مخالف و افراد بدون تجربه دوستی در ملاک‌های جذابیت فیزیکی، درآمد، سلامت جسمانی، سلامت روانی، ارتباط اجتماعی کارآمد، توانایی بیان احساسات، نظرها و خواسته‌ها، عشق و صمیمیت برای انتخاب دوست جنس

جدول ۹- نتایج آزمون فریدمن برای رتبه‌بندی ملاک‌های انتخاب همسر و انتخاب دوست

Table 9- The results of Friedman's test for ranking of mate and spouse selection criteria

ملاک‌ها	براساس جنسیت				براساس تجربه دوستی قبلی			
	انتخاب دوست		انتخاب همسر		انتخاب دوست		انتخاب همسر	
	پسر	دختر	پسر	دختر	بدون تجربه	دارای تجربه	بدون تجربه	دارای تجربه
N	۲۲۷	۲۵۶	۲۲۷	۲۵۷	۲۰۰	۲۸۴	۲۰۰	۲۸۴
Chi square	۶۶۱/۳۰۴	۶۲۶/۸۵۷	۸۸۰/۴۷۰	۷۳۷/۹۴۹	۵۱۷/۵۳۴	۸۲۳/۲۳۵	۷۶۴/۹۱۵	۶۴۳/۳۱۱
Df	۲۱	۲۱	۲۱	۲۱	۲۱	۲۱	۲۱	۲۱
Sig.	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰

همسر در زنان نسبت به مردان بیشتر است؛ یعنی زنان نسبت به مردان برای انتخاب همسر، سخت‌گیرتر هستند و با وسواس بیشتری عمل می‌کنند. این یافته با نظریه راهبردهای جنسیتی مبنی بر دقت نظر زنان نسبت به مردان همسوست (Buss and Barnes, 1986: 566; Buss and Schmitt, 1993: 220). براساس یافته‌ها، اولین ملاک برای انتخاب همسر در مردان و دومین ملاک در زنان، عشق و علاقه (صمیمیت) است که نشان می‌دهد مهربانی و صمیمیت و بااحساس بودن از مهم‌ترین ملاک‌های انتخاب همسر است که با یافته‌های پژوهش شوارتز و هاسبروک (Schwarz and Hassebrauck, 2012: 461) در آلمان، پژوهش چن و همکاران (Chen et al., 2015: 116) در دو فرهنگ آمریکا و چین و پژوهش غلامعلی و همکاران (۱۳۹۴: ۱۹) در ایران همسوست. صمیمیت، جوهره عشق را تشکیل می‌دهد و یکی از مؤلفه‌های مثلث عشق از نظر

در جدول شماره ۹، بررسی معنی‌داری تفاوت رتبه‌ها در اولویت‌بندی و شناسایی مؤلفه‌هایی که بیشترین اهمیت را در زمینه ملاک‌های انتخاب همسر و دوست دارند، از روش آزمون فریدمن استفاده شد. با توجه به مقدار χ^2 دو و سطح معنی‌داری به دست آمده، هم تفاوت رتبه‌های ملاک‌های انتخاب همسر و هم تفاوت رتبه‌های ملاک‌های انتخاب دوست، معنی‌دار است.

بحث و نتیجه

مطالعه حاضر با هدف بررسی تفاوت‌های جنسیتی برای تعیین ملاک‌های انتخاب همسر و دوست جنس مخالف در افراد بدون تجربه دوستی و دارای تجربه‌های مختلف دوستی در دختران و پسران دانشگاه کردستان انجام شد. با توجه به نتایج پژوهش حاضر، به طور کلی، میانگین ملاک‌ها برای انتخاب

قرار دارد که با یافته‌های پژوهش حسینی و همکاران (۱۳۸۶: ۵۰۹) و غلامعلی و همکاران (۱۳۹۴: ۴۵) همسوست. به نظر می‌رسد با توجه به تعریف سلامت روان، که یکی از مؤلفه‌های آن، «توانایی همکاری با جامعه» است و مردان به‌صورت کلی بیشتر از زنان در اجتماع حضور دارند، اهمیت این ملاک از نظر زنان برای همسرانشان مهم‌تر است. شاید نیز مهم‌بودن این ملاک برای زنان از این لحاظ باشد که آنها تفسیر عمومی سلامت روان را اینگونه در نظر گرفته باشند که در جامعه، زنان بسیاری، قربانی خشونت و قدرت (جنسی و جسمی) مردان قرار می‌گیرند؛ بنابراین، احتمالاً از نظر زنان، فرد سالم کسی است که کمتر شکاک است، کمتر کنترل می‌کند، بددل و بددهن نیست و رفتار و برخوردش با خانواده همسر مناسب است و از آنجایی که در فرهنگ جامعه مدنظر، معمولاً مردان، انتخابگر هستند و زنان، انتخاب‌شونده، ضروری است زنان با دقت بیشتری برای انتخاب همسر خود اقدام کنند. شاید نیز علت دیگر این باشد که زنان، حق طلاق ندارند و در بعضی موارد حتی در صورت نارضایتی زن، همسر حاضر به طلاق نیست؛ بنابراین، زنان به دقت بیشتری در بررسی سلامت روان افراد نیاز دارند.

در این پژوهش، درآمد، جزء ۵ ملاک بی‌اهمیت و شغل همسر، که در پژوهش‌های قبلی از ملاک‌های مهم برای زنان بود، به ملاکی کم‌اهمیت تبدیل شده است که با هیچ‌کدام از پژوهش‌های قبلی درباره ملاک‌های انتخاب همسر در زنان همخوانی ندارد. براساس نظریه تکاملی و پژوهش‌های قبلی، درآمد همسر برای زنان، اهمیت بسیاری دارد (Li and Kenrick, 2006: 486؛ آقاسی و فلاح‌مین‌باشی، ۱۳۹۴: ۱۸)؛ اما درباره علت این موضوع که درآمد و شغل، که از اولویت‌های مهم برای زنان بود، به ملاک‌های کم‌اهمیت و بی‌اهمیت تبدیل شده است، شاید بتوان گفت به این علت که جامعه مدنظر، دانشجوی بودند و شرایط جامعه به سمتی می‌رود که دختران با پسران در یک سطح قرار می‌گیرند و انتظار می‌رود بعد از فارغ‌التحصیلی، شرایط شغلی مناسبی نیز برای آنها فراهم شود

استرنبرگ است و آن را احساساتی تعریف می‌کند که نشانه حس نزدیک بودن است (Sternberg, 1987: 333). میزان عشق در زمان شروع ازدواج، اهمیت زیادی برای سازگاری و رضایت زوجها دارد (Dinna, 2005: 55)؛ بر این اساس، فرض می‌شود که عشق، عنصری مهم و ضروری برای ازدواج است (رجبی و همکاران، ۱۳۹۴: ۸۴)؛ اما بررسی یافته‌ها نشان می‌دهد در دختران بدون تجربه دوستی، عشق و علاقه (صمیمیت) از اولویت‌های آنان برای انتخاب دوست جنس مخالف برای روابط کوتاه‌مدت نیست؛ یعنی دخترانی که هیچ نوع تجربه صمیمت عاطفی با جنس مخالف نداشته‌اند، اگر بخواهند کسی را برای رابطه‌ای کوتاه‌مدت انتخاب کنند، صمیمت و نزدیکی عاطفی با فرد مدنظر برایشان اهمیتی ندارد؛ در حالی که در پسران اینگونه نیست و عشق و علاقه حتی در پسران بدون تجربه، اولین ملاک مهم است. پیش‌بینی می‌شد ملاک عشق و علاقه برای دختران اهمیت داشته باشد؛ اما این ملاک برای دختران بدون تجربه دوستی با جنس مخالف، حتی بین ۵ ملاک اول نیز نیست. به نظر می‌رسد این یافته نمی‌تواند به معنی این باشد که دختران به صمیمیت و عشق و دوست‌داشتن در رابطه اهمیت نمی‌دهند؛ بلکه شاید نشان می‌دهد به این علت که تجربه ارتباط دوستی با جنس مخالف نداشته‌اند، فکر کردن به دوست‌داشتن کسی برای مدت کوتاهی برایشان بی‌معنی و دور از ذهن است؛ اما به علت تفاوت شرایط اجتماعی برای پسران، حتی در صورتی که هیچگونه تجربه دوستی نداشته باشند، در ابراز نظر نسبت به دختران آزادترند و راحت اظهار می‌کنند که اگر قرار باشد رابطه کوتاه‌مدت داشته باشند، داشتن عشق و علاقه، اولویت آنهاست.

ملاک سلامت روان، که از نظر تعریف سازمان جهانی بهداشت «حال خوبی است که در آن فرد می‌تواند توانایی‌های خودش را درک کند، از عهده استرس‌های طبیعی زندگی خود برآید، بتواند به‌طور مؤثر و مفیدی فعالیت کند و توانایی همکاری با جامعه‌اش را داشته باشد» (World Health Organization, 2004: 12)، برای زنان، مهم‌ترین ملاک و مردان بعد از عشق و علاقه (صمیمیت) در رتبه دوم اهمیت

بیشتر از زنان - ثبت شده است (Buss, 1989: 7). به نظر می‌رسد این نتیجه، نشان‌دهندهٔ باور عموم مردم ایران و نگاه مردسالارانه به این موضوع است که زنان تا زمان ازدواج نباید هیچگونه رابطهٔ جنسی را تجربه کرده باشند.

همچنین جدول شمارهٔ ۳ و ۴ و بررسی میانگین معیارها نشان داد در کل، خواه در افراد بدون تجربه و خواه در افراد دارای تجربهٔ قبلی در دوستی، میانگین ملاک انتخاب همسر و دوست در زنان نسبت به مردان، بسیار بیشتر است؛ یعنی در هر صورت، زنان نسبت به مردان، پرتوقع‌تر هستند و این موضوع نشان می‌دهد بسیاری از ملاک‌های انتخاب همسر برای آنها نسبت به مردان، اهمیت بیشتری دارد و موقعیت را سخت‌گیرانه‌تر بررسی می‌کنند (Schwarz and Hassebrauck, 2012: 452)؛ اما نتایج جدول شمارهٔ ۳ نشان می‌دهد میانگین ملاک‌ها برای انتخاب همسر از نظر افراد دارای تجربه در هر دو جنس، بیشتر از افراد بی‌تجربه است که نشان می‌دهد افراد دارای تجربه، دقیق‌تر از افراد بی‌تجربه در انتخاب همسر عمل می‌کنند. این تفاوت فقط در میزان میانگین ملاک‌ها وجود دارد؛ ولی در رتبه‌بندی ملاک‌ها تفاوت زیادی مشاهده نمی‌شود و بجز چند مورد، رتبه‌بندی ملاک‌ها بسیار به یکدیگر نزدیک است. سلامت روان، مسئولیت‌پذیری، عشق و علاقه و عفت و پاکدامنی، رتبه‌های ۱ تا ۴ را با کمی اختلاف به خود اختصاص داده‌اند. ملاک‌های شغل، درآمد و قومیت یکسان در ردهٔ ملاک‌های بی‌اهمیت قرار دارند. قومیت یکسان، تقریباً بی‌اهمیت‌ترین ملاک برای انتخاب همسر در هر دو جنس است که با پژوهش بیچ سورنسن و و پیلوت (Bech-Sørensen and Pollet, 2016: 174) همسوست. در این پژوهش، بیچ سورنسن و پیلوت - که بعد از ۲۲ سال، پژوهش اسپرچر و همکارانش را تکرار کردند - به این نتیجه رسیدند که میانگین قومیت مختلف نسبت به ۲۲ سال گذشته افزایش یافته است؛ یعنی قومیت متفاوت، مانعی برای ازدواج نیست و افراد با ازدواج با فردی از قومیت دیگر مشکلی ندارند. این یافته، افزایش میزان دگرپذیری را در افراد نشان می‌دهد.

و آنها نیز مانند مردان از نظر اقتصادی مستقل باشند. همچنین احتمالاً دیگر مانند گذشته، دختران انتظار ندارند همسرشان آنها را حمایت مالی کند و ترجیح می‌دهند از نظر اقتصادی به خود متکی باشند. همچنین به نظر می‌رسد حمایت مالی خانوادهٔ دختر، علت دیگری برای ازدست دادن اهمیت ملاک شغل و درآمد برای دختران باشد؛ بر همین اساس، این اطمینان خاطر برای دختران بعد از ازدواج وجود دارد که اگر از طرف همسر حمایت نشوند، برای تأمین نیازهای خود با مشکل مواجه نمی‌شوند.

با توجه به نتایج، جذابیت فیزیکی در روابط کوتاه‌مدت در مردان در رتبهٔ سوم و در زنان در رتبهٔ پانزدهم اهمیت قرار دارد و برای مردان، روابط بلندمدت نسبت به روابط کوتاه‌مدت، کم اهمیت‌تر است. این یافته با یافتهٔ پژوهش لی (Li, 2007: 532) تناقض دارد. در پژوهش لی، تفاوت‌های جنسیتی برای رتبه‌بندی ۵ ملاک در رابطه‌های بلندمدت و کوتاه‌مدت بررسی شده است و نتایج نشان داد در روابط بلندمدت، اهمیت جذابیت فیزیکی در مردان، بیشتر از زنان است؛ ولی در روابط کوتاه‌مدت برای هر دو جنس، بسیار مهم است (Li, 2007: 532)؛ در حالی که در پژوهش حاضر، جذابیت فیزیکی برای زنان در روابط کوتاه‌مدت نسبت به روابط بلندمدت نه تنها مهم‌تر نمی‌شود، بلکه کم‌اهمیت‌تر نیز می‌شود.

یکی از تفاوت‌های مشهود جنسیتی در جدول شمارهٔ ۲، نداشتن رابطهٔ جنسی قبلی است که برای زنان در ردهٔ ملاک‌های بی‌اهمیت و برای مردان، جزء ۵ ملاک مهم جدول است؛ هرچند با توجه به پژوهش‌های انجام‌شده در سال‌های قبل، که به تعدادی از آنها در پیشینه اشاره شد، و تغییر ملاک‌های انتخاب همسر و همچنین همگرایی دو جنس در معیارهای انتخاب همسر، همچنان تفاوت معناداری برای ملاک «نداشتن رابطهٔ جنسی قبلی» بین دو جنس وجود دارد. در پژوهشی که دیوید باس دربارهٔ تفاوت‌های جنسیتی در ۳۷ فرهنگ مختلف جهان انجام داد، بیشترین اهمیت برای ملاک «نداشتن رابطهٔ جنسی» مربوط به کشور ایران است که با اختلاف ۰/۴ - مردان

شریک در روابط کوتاه‌مدت و بلندمدت متفاوت بود و افراد براساس اینکه در چه رابطه‌ای می‌خواهند وارد شوند، ملاک‌های متفاوتی را در اولویت قرار می‌دهند.

منابع

- آقاسی، م. و فلاح مین باشی، ف. (۱۳۹۴). «نگرش جوانان ایرانی به ازدواج، انتخاب همسر و تشکیل خانواده». *پژوهشنامه زنان*، ش ۶، ص ۲۲-۱.
- رفاهی، ژ؛ ثنائی ذاکر، ب؛ شفیع آبادی، ع. و پاشا شریفی، ح. (۱۳۸۹). «بررسی مقایسه‌ای ملاک‌های همسرگزینی در زنان و مردان شیرازی در دو موقعیت هنگام ازدواج و اکنون». *تازه‌ها و پژوهش‌های مشاوره*، د ۹، ش ۳۳، ص ۷-۳۱.
- رجبی، غ؛ عباسی، ق. و شمعونی اهوازی، ش. (۱۳۹۴). «سبک‌های همسرگزینی (سستی، آزاد و ترکیبی) و رضایت زناشویی در پرستاران». *آسیب‌شناسی، مشاوره و غنی‌سازی خانواده*، د ۱، ش ۱، ص ۷۷-۸۶.
- حسینی، م؛ محمدی، م؛ یغمایی، ف. و علوی مجید، ح. (۱۳۸۶). «بررسی معیارهای انتخاب همسر زوجین در شرف ازدواج شهر تهران در سال ۱۳۸۴». *مجله پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی*، د ۱۲، ش ۶، ص ۵۰۵-۵۱۲.
- خلیج‌آبادی فراهانی، ف. و شجاعی، ج. (۱۳۹۲). «نگرش دانشجویان دانشگاه‌های تهران نسبت به تأثیر معاشرت با جنس مخالف قبل از ازدواج در رضایت زناشویی». *مطالعات راهبردی زنان*، د ۱۶، ش ۶۱، ص ۱۴۹-۱۸۸.
- خواجه‌نوری، ب. و دل‌آور، مریم. (۱۳۹۱). «عوامل مؤثر بر دوستی دختر و پسر در بین جوانان شهر شیراز با تأکید بر فرایند جهانی شدن». *جامعه‌شناسی کاربردی*، د ۲۳، ش ۲، ص ۴۱-۶۴.
- غلامعلی‌ئی، ب؛ جمورپور، س؛ سوری، ا؛ سهیلی‌زاده، م؛

با توجه به جدول شماره ۴، به‌طور کلی، میانگین ملاک‌ها در افراد بدون تجربه برای انتخاب دوست جنس مخالف نسبت به سه گروه دیگر دارای تجربه‌های قبلی در داشتن دوست جنس مخالف، کمتر است. شاید بتوان گفت علت کم‌بودن میانگین ملاک‌ها در افراد بدون تجربه دوستی این است که این افراد به‌علت نداشتن تجربه اینگونه روابط، به تعیین اهمیت ملاک‌ها برای داشتن دوست جنس مخالف تمایلی ندارند. درواقع، افراد بدون تجربه، میلی برای داشتن دوست جنس مخالف ندارند که حتی بخواهند برای آن معیاری داشته باشند؛ در حالی که سه گروه دیگر با تجربه‌های مختلف دوستی، اهمیت بیشتری برای ملاک‌ها قائلند که شاید بتوان نتیجه گرفت افرادی که تجربه دوستی کوتاه‌مدت داشته‌اند، مایل به تکرار این تجربه هستند و به همین علت، ملاک‌ها را دقیق‌تر بررسی کرده‌اند و احتمالاً برای رابطه بعدی، کمبودهای روابط قبلی را بیشتر مدنظر قرار می‌دهند و اگر ملاکی را در رابطه‌های قبلی، بی‌اهمیت فرض کرده باشند و از نظرشان این بی‌اهمیت‌پنداشتن، خللی در رابطه آنها ایجاد کرده باشد، می‌کوشند آن را در رابطه بعدی مدنظر قرار دهند و کسی را با داشتن آن ویژگی در اولویت انتخاب قرار دهند.

جدول شماره ۴ نشان می‌دهد جذابیت فیزیکی در افرادی که چندین تجربه دوستی داشته‌اند، در رتبه سوم و بعد از سلامت جسم و روان قرار دارد. این نتیجه با نتایج پژوهش‌های قبلی، که جذابیت فیزیکی در روابط کوتاه‌مدت نسبت به روابط بلندمدت، اهمیت بیشتری داشت، همسوست (Kenrick et al., 1993: 565; Li and Kenrick, 2006: 468; Buunk et al., 2002: 275; li et al., 2011: 293)؛ درحالی که در سه گروه دیگر، جذابیت فیزیکی در رتبه‌های دهم و یازدهم قرار دارد.

به‌طور کلی، با توجه به یافته‌ها گفتنی است ملاک‌های انتخاب همسر برای هر دو جنس بجز چند مورد خاص که شاید در زمینه فرهنگی ما ریشه داشته باشد، بسیار شبیه یکدیگر است و تفاوت زیادی بین زن و مرد در اولویت‌بندی معیارها برای انتخاب شریک وجود ندارد. همچنین اولویت این ملاک‌ها برای انتخاب

- Psychologist*, 54(6), 408-423.
- Eastwick, P.W., Eagly, A.H., Glick, P., Johannesen-Schmidt, M.C., Fiske, Susan T., Blum, Ashley M. B., Volpato, CH. (2006). Is Traditional Gender Ideology Associated with Sex-Typed Mate Preferences? A Test in Nine Nations. *Sex Roles*, 54(9-10), 603-614.
- Eastwick, P.W. and Finkel, E.J. (2008). Sex differences in mate preferences revisited: Do people know what they initially desire in a romantic partner?. *Journal of Personality and Social Psychology*, 94(2), 245-264.
- Farrelly, D., Clemson, P. and Guthrie, M. (2016). Are Women's Mate Preferences for Altruism Also Influenced by Physical Attractiveness?. *Evolutionary Psychology*. 14(1), 1-6.
- Finkel, E., Eastwick, P.W. and Matthews, J. (2007). Speed-dating as an invaluable tool for studying romantic attraction: A methodological primer. *Personal Relationships*, 14(1), 149-166
- Fisman, R., Iyengar, S., Kamenica, E. and Simonson, I. (2006). Gender differences in mate selection: Evidence from a speed dating experiment. *Quarterly Journal of Economics*, 121(2), 673-697.
- Jonason, P.K., Marsh, K. Dib, O., Plush, D., Doszpot, M., Fung, E., Crimmins, K., Drapski, M. and Di Pietro., K. (2019). Is smart sexy? Examining the role of relative intelligence in mate preferences. *Personality and Individual Differences*, 139, 53-59.
- Kasser, T. and Sharma, Y.S. (1999). Reproductive freedom, educational equality, and females' preference for resource-acquisition characteristics in mates. *Psychological Science*, 10(4), 374-377.
- Kenrick, D.T., Groth, G.E., Trost, M.R. and Sadalla, E.K. (1993). Integrating evolutionary and social exchange perspectives on relationships: Effects of gender, self-appraisal, and involvement level on mate selection criteria. *Journal of Personality and Social Psychology*, 64(6), 951-969.
- Li, N.P. (2007). Mate preference necessities in long-and short-term mating: People prioritize in themselves what their mates prioritize in them. *Acta Psychologica Sinica*, 39(3), 528-535.
- Li, N.P, Balley, J.M., Kenrick, D.T. and Linsenmeier, J.A. (2002). The necessities and luxuries of mate preferences: Testing the tradeoffs. *Journal of Personality and Social Psychology*, 82(6), 947-955.
- Li, N.P., and Kenrick, D.T. (2006). Sex similarities and differences in preferences for short-term mates: What, whether, and why. *Journal of Personality and Social Psychology*, 90(3), خزایی، س.؛ نوریان، ف. و باقر، م. (۱۳۹۴). «معیارهای ازدواج در زوجین شرف ازدواج مراجعه کننده به مرکز مشاوره ازدواج شهرستان تویسرکان در سال ۱۳۹۴». *مجله علمی پژوهان*، ج ۱۴، ش ۴، ص ۳۸-۴۷.
- Bech-Sørensen, J., and Pollet, T.V. (2016). Sex differences in mate preferences: A replication study, 20 years later *Evolutionary Psychological Science*, 2(3), 171-176.
- Buss, D.M. (1998). The psychology of human mate selection: Exploring the complexity of the strategic repertoire. *Handbook of evolutionary psychology: Ideas, issues, and applications*, 405-429.
- Buss, D.M. (1985). Human mate selection: Opposites are sometimes said to attract, but in fact we are likely to marry someone who is similar to us in almost every variable. *American Scientist*, 73(1), 47-51.
- Buss, D.M. (1989). Sex differences in human mate preferences: Evolutionary hypotheses tested in 37 cultures. *Behavioral and Brain Sciences*, 12(1), 1-14.
- Buss, D.M. and Barnes, M. (1986). Preferences in human mate selection. *Journal of Personality and Social Psychology*, 50(3), 559-570.
- Buss, D.M. and Schmitt, D.P. (1993). Sexual strategies theory: An evolutionary perspective on human mating. *Psychological Review*, 100(2), 204-232.
- Buss, D.M., Shackelford, T.K., Kirkpatrick, L.A. and Larsen, R.J. (2001). A half century of mate preferences: The cultural evolution of values. *Journal of Marriage and Family*, 63(2), 491-503.
- Buunk, A.B., Dijkstra, P., Fetchenhauer, D. and Kenrick, D.T. (2002) "Age and gender differences in mate selection criteria for various involvement levels". *Personal Relationships*, 9(3): 271-278.
- Chen, R., Austin, J.P., Miller, J.K. and Piercy, F.P. (2015). Chinese and American individuals' mate selection criteria: Updates, modifications, and extensions. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 46(1), 101-118.
- Dinna, M. (2005). *Marital satisfaction in autonomous and arranged marriages: South African Indian Sample*. MA Dissertation in Counselling Psychology, University of Pretoria.
- Eagly, A.H. and Wood, W. (1999). The origins of sex differences in human behavior: Evolved dispositions versus social roles. *American*

- Psychology*, 7(3), 348-362.
- Webster, G.D. (2007). Evolutionary theory's increasing role in personality and social psychology. *Evolutionary Psychology*, 5(1), 84-91.
- World Health Organization. (2004), Promoting mental health: Concepts, emerging evidence, practice: Summary report. Geneva: World Health Organization.
- Zentner, M. and Mitura, K. (2012). Stepping out of the caveman's shadow: Nations' gender gap predicts degree of sex differentiation in mate preferences. *Psychological Science*, 23(10), 1176-1185.
- 468-489.
- Li, N.P., Valentine, K.A. and Patel, L. (2011). Mate preferences in the US and Singapore: A cross-cultural test of the mate preference priority model. *Personality and Individual Differences*, 50(2), 291-294.
- Lydon, J.E., Meana, M., Sepinwall, D., Richards, N. and Mayman, S.H. (1999). The commitment calibration hypothesis: When do people devalue attractive alternatives?, *Personality and Social Psychology Bulletin*, 25(2), 152-161.
- Miller, R.S. (1997). Inattentive and contented: Relationship commitment and attention to alternatives. *Journal of Personality and Social Psychology*, 73(4), 758-766.
- Moore, F.R., Cassidy, C. and Perrett, D.I. (2010). The effects of control of resources on magnitudes of sex differences in human mate preferences. *Evolutionary Psychology*, 8(4), 720-735.
- Myers, J.E., Madathil, J. and Tingle, L.R. (2005). Marriage satisfaction and wellness in India and the United States: A preliminary comparison of arranged marriages and marriages of choice. *Journal of Counseling & Development*, 83(2), 183-190.
- Regan, P.C., Levin, L., Sprecher, S., Christopher, F.S. and Gate, R. (2000). Partner preferences: What characteristics do men and women desire in their short-term sexual and long-term romantic partners?. *Journal of Psychology and Human Sexuality*, 12(3), 1-21.
- Schwarz, S. and Hassebrauck, M. (2012). Sex and age differences in mate-selection preferences. *Human Nature*, 23(4), 447-466.
- Simpson, J.A., Gangestad, S.W. and Lerma, M. (1990). Perception of physical attractiveness: Mechanisms involved in the maintenance of romantic relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 59(6), 1192-1201.
- Sprecher, S., Sullivan, Q. and Hatfield, E.I. (1994). Mate selection preferences: Gender differences examined in a national sample. *Journal of Personality and Social Psychology*, 66(6), 1074-1080.
- Sternberg, R.J. (1987). Liking versus loving: A comparative evaluation of theories. *Psychological Bulletin*, 102(3), 331-345.
- Trivers, R. (1972). *Parental Investment and Sexual Selection*. In B. Compbell (Ed.), *Sexual Selection and the Descent of Man* (PP.136-179). New York: Aldine DeGruyter- Webster, G.D., Jonason, P.K. and Schember, T.O. (2009). Hot topics and popular papers in evolutionary psychology: Analyses of title words and citation counts in *Evolution and Human Behavior*, 1979–2008. *Evolutionary*

